Գ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 789 — ՈՒՐԲԱԹ 22 ՕԳՈՍՏՈՍ 1886 (Ն. Տ.) 3 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1886 — 5 ՁԻԼՀԻՃՃԷ 1303

40 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՆՉ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ.
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
«ԱՐԵՒԵԼՔ» ՕՐԱԳՐԻ
Գալաթիա, Նորատունկեան-խան

غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

40 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար	Տարեկան	գահեկան արծաթի	200
» »	Վեցամսեայ	» »	100
» »	Եռամսեայ	» »	50
Գաւառաց »	եւ տեղական թղթատարով	տարեկան » »	240
Գաւառաց համար	եւ տեղական թղթատարով	վեցամսեայ » »	120
Օտար երկիրներ,	տարեկան	ֆրանք	56
» »	վեցամսեայ	»	28

Դուրս զրկուած լրագրաց ճանաչուն ծախքը Տնօրէնութեան վրայ է; խմբագրութեանս զրկուած նամակ կամ գրութիւն ետ չտրուիր։

Les annonces sont reçues à l'Eastern agency place Karakeuy Deïrmen Han Constantinople.

Կ. ՊՈԼԻՍ, 21 ՕԳՈՍՏՈՍ, 1886

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԵՐԵԿԻ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

(ՕԳՈՍՏ. 27-ԷՆ 8'30 ՕԳՈՍՏ.)

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ ԵՒ ՌՈՒՄԵԼԻԱ

ԹԷՐԹԱԿԻՑ ՏՈՊԱԼԵՏԱՆ ՕԼԵՔՍԱՆԴՐ ԻՇԽԱՆ — ՄԱՀԲԱՄԱՍ ԵՒ ՍՏՈՅԳ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ — ԶԱՆԳՈՒՆԵՐՆԵՐՈՒ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՐՈՒՆԱՅԻՆ

Երեկի Սուրհանդակաւ առնուած Լոնտոնի, Բարիզի և Վիեննայի լրագիրք կը հրատարակեն մանրամասն նկարագրութիւններ գիշերային դաւադրութեան, որով Պ. Զանբոկ և այլ պէտք առնասէր կուսակցութեան փորձեր էին գահազրկել ընել Ալեքսանդր Իշխանը։ Ցարդ, ինչպէս յայտնի է, մասնական և անկատար տեղեկութիւնք միայն հրատարակեցան այս կէս մը եղերական եւ կէս մը զաւեշտական թատերախաղուն վրայ, որ Արեւելեան Մնդրոյ պատմութեան մէջ կարեւոր էջ մը պիտի գրուէ։ Հետեւեալն է անփոփում մը այդ նոր կարագրութեանց, —

Օգոստ. 21/14-ին, հարիւրապետ Պէնսերոգի, փոխանորդ պատերազմական նախարարի, Սոֆիայէ հեռացուցած էր Ալեքսանդրեան զօրագնդին երկու վաշտերը։ Տրակմանի կրճին և Սլիվնիցայի մօտերը ռազմախորձեր կատարելու պատրուակաւ։ Այս երկու վաշտեր հանրածանօթ էին իբրեւ յոյժ հաւատարիմ առ Իշխան։ Միւս կողմէ, Քիւսդէնտիլի գունդը, դաւադրաց կողմէ շահուած, զրկուած էր Ռատոմիր, Սոֆիայի մօտ։ Ուրբաթ երեկոյ մութը կոխելուն այս գունդ ճամբայ ելնելով, Սոֆիա մտաւ կէս գիշերուն։ Նաեւ երեք հրեանէք, որոց կը հրամայէին դաւադրապետ կուսակցութեան պատկանող ոստիկան, գիրքեր կը գրաւէին քաղաքին առջեւ, Իշխանին հաւատարիմ զորաց յարձակողական վերադարձն արգելելու նպատակաւ։

Կէս գիշերին երկու ժամ յետոյ, Քիւսդէնտիլի զօրագնդին հրամատարը, Տէմէդրիոս Սգոյանոգ, և զինուորական վարժարանին տնօրէն Կրուէֆ հաղարապետը գործողութեան ձեռնարկեցին։ Զինուորական վարժարանին աշակերտաց խմբեր դրաւեցին անգլիական և գերմանական հիւպատոսարանները, և նախարարապետ Պ. Բարավէլոֆի, Իշխանին անձնապահ զօրաց հրամատար Քորվին գնդապետին և Իշխանին անձնական քարտուղար և դանձապահ Պ. Մանժէսի տուներն։ Ապա Քիւսդէնտիլի զօրագնդէն վաշտ մը զօրանոցին վրայ քալեց, ուր կը գտնուէին Ալեքսանդրեան զօրագնդէն երկու վաշտեր, զոր զինաթափ ընել քունի մէջ։

Այն միջոցին, Իշխանական պալատը կը պաշարուէր։ «Բոնաք» ին դրան մօտ պահականոցին հրամայող սպայն արդէն շահուած էր դաւադրաց կողմն, և դիմադրութիւն չբրաւ։ Զինուորական վարժարանի աշակերտաց դումարտակները ուղեցին պալատան ներսը մտնել։ Բակին մէջ գտնուող պահապան զինուորը տմանք, տեսնելով այս արշաւանք, դիմադրեցին, և կռիւ մը տեղի ունեցաւ, յորում քանի մը մարդիկ սպաննեցան կամ վիրաւորեցան։ Վերջապէս, պահապանք ընկճեցան թուոյ սառուարութենէն, և արշաւողք անարգել յառաջացան։

Հանուած աղմուկէն, Իշխանին ծառայներէն մին արթննալով, վեր գընաց Իշխանին եղբայրը՝ Ֆրանց Եոդէֆ Իշխանն արթնցնել։ Ծառային տեսէն վազեցին չորս սպայք, որոց գլուխն էր Կրուէֆ հաղարապետն, սուինակիր տասնի չափ զինուորներով։ Ֆրանց Իշխանն և Կրուէֆ բարձրաձայն բանակռիւ մը սկսան։ Իշխանն ալ արթնանալով և ամապարանօք հագուելով, դուրս ելաւ, և հրամայական ձայնիւ բացատրութիւն պահանջեց ապստամբներէն։ Սոքա բաւական վարանմամբ ըսին թէ Պուլկարիոյ բարեկեցութեան համար անհրաժեշտ էր Իշխանին հրաժարումն։ (Քսան ուրիշ պատմութեան մը, Իշխանն իւր անկողնոյ սենեկէն դուրս ելնելու միջոցին, զինուորական վարժարանին աշակերտաց խումբին կողմէ։ Բայց դաւադիրք, վախնալով թէ ի Վիտին զօրքն Իշխանին կողմը կը բռնէ, Ռահովա կը փոխադրեն։ Հոն Իշխանին ազատութիւն կը խոստացուի, և ժամու մը չափ երեք ազատ կը թողուի, որոյ միջոցին կը հարցունէ Դանուբի Շոդենաւային Ընկերութեան գործակալներուն թէ շոգենաւ մը չի՞ կրնար գտնուիլ որ զինք շուտով Դանուբի ի վեր տանի Վիէննա։ Բացասական պատասխան կը տրուի առ այս, բայց վաճառաբարձ նաւ մը իւր տրամադրութեան ներքեւ դնել կը խոստացուի։ Այս պահուն, զինք Ռահովա բերող սպայք վերադառնալով, կ'ինամցնեն թէ Ռէնի պիտի զրկուի։ Իւր զբօսանաւը կը տարուի, ուր մնալուն, 3,000 Նաբոլէոն պարունակող պարկ մը կը մատուցուի իրեն, քանի որ առանց մէկ փարայի կը մեկնէր Իշխանապետութենէն։ բայց Իշխանը բարկութեամբ կը բռնէ նաւուն տախտակամածին վրայ կը նետէ տարակը։ Զբօսանաւը գրաւած էին ռուսամոլ սպայք, և զինուորական վարժարանին 40 աշակերտք կը պահպանէին Իշխանին խցիկն։ Երեքշաբթի երեկոյ շոգենաւը կը հասնի Ռէնի, ուր քաղաքային պաշտօնատան մէջ Իշխանը բանտարկեալ կը պահուի մինչեւ հինգշաբթի, և Բեղերպուրկէ եկած հրամանին վրայ, Ռումանիայէն չանցնելու և Քիշնեւի ճամբով երթալու պայմանաւ թող կը տրուի, և ռուս սպայից ոմանց ուղեկցութեամբ կը մեկնի։

Իշխանն ինք Իսմայիլի քաղաքապետին հետ տեսակցութեամբ իւր արկածին պատմութիւնը կ'ընէ։ Կը հաստատէ թէ երբեք Պուլկարիոյ գահէն հրաժարում սուտ դրդած չէ։ Դաւադիրք մահ սպառնացեր են իրեն, որուն պատասխաներ է թէ մահուընէ չի վախնար։ Իւր պատմութեան այլ պարագայք վերեւ նշանակուած են։ Իշխանը գանգատած է զբօսանաւուն սպայից բիրտ վարմունքէն։ Իւր առջեւ դրուած ուտելիքը գանելիք կը բերէր, և իրեն հաղորդեցուցած էին զգեստ մը որ իւր հասակին չէր պատշաճեր, եւ ուրիշ զգեստ չէին ուզեր տալ։ Երեքարտեն գլուխը բաց մնալ հարկադրուած էր, զի իրեն տրուած գլխարկը շատ փոքր էր։ Վերջապէս, այս սպայք իրենց Իշխանին հետ խաղալու ելած էին։ Ի Ռէնի, պուլկար սպայք ռուս բռնակալներէն ընկալագիր կը խնդրեն Իշխանին անձին համար, և ռուս սպայք զաւեշտաբանական ոճով ընկալագիր մը կուտան, ծաղրու նիւթ ընելով Իշխանին անձն։ — Այս ամենայն նոյն իսկ Ն. Բարձրութեան խօսքերն են։

* * *

Ալեքսանդր Իշխանը դաւադրութեան դատարուած ուրբաթ աւուր ցորեկին անստորագիր նամակ մը ստացած էր, ազդարարող թէ գաւ մը կը պատրաստուէր զինք գահընկէց ընելու համար։ Բայց Իշխանը կարեւորութիւն չի տար, եւ եղբօրը ցուցնելէ յետոյ, անպէտ թուղթերու զամբիւղին մէջ կը նետուի թուղթն։ Իշխանը բացարձակ վստահութիւն ունէր Պուլկարաց վրայ, և վարժուած էր գիւղերը պտըտիլ միայն իւր եղբօր ընկերակցութեամբ։

— Քիչ յեղափոխութիւններ Զանբոկիսեան յեղափոխութեան չարէ՞ լաւ ծրագրուած էին, կ'ըսէ Թարգին Վիէննայի Ազգակցին, և ապացոյցն այս է որ մինչեւ օգոստ. 26 Սոֆիայի ուսմարական գործակալին բառ մը տեղեկութիւն չէր առնուած։

— Թարգին Պուքրէշի Թղթակիցը կը հեռագրէ օգոստ. 26-ին.

«Սոֆիայի յեղափոխութենէն առաջ, գտուած էր քանի մը ռուս գործակալաց ներկայութիւնն, որք Պուլկարիոյ մայրաքաղաքն եկած լինել կը յայտարարէին իբրեւ ներկայացուցիչ Կարմիր Խաչի Ընկերութեան, մինչ իրօք Բեղերպուրգի գաղտնի ոստիկանութեան գործակալներն էին։ Այս գործակալք կ'ըսեն թէ պետական հարուածն ի դերեւ ելաւ զի Ռուսիա հաշուի չէր առած Պուլկարիոյ հանրային կարծիքը։ Ռուսիա յուսաց բռնութեամբ և ստայգ յայտարարութեամբք ժողովուրդը խաբել եւ պարզնցնել Իշխանէն։

—Ալեքսանդր Իշխան Սոֆիա կը վերադառնայ հակառակ իւր հօր և Պիզմարքի Իշխանին խրատներուն։

ԼԵՄՊԵՐԳ, 28 օգոստ.

—Ալեքսանդր Իշխան մինչեւ Լեմբերկ գալէն ետքը, տեղեկանալով Պուլկարիոյ յեղաշրջման, եւ դարձաւ, և դէպ ի Ռումանիա ուղեւորեցաւ։ Ի Լեմբերկ, Իշխանն ինքզինք ճարտար բժիշկի մը ցուցուց։

ՎԻԷՆՆԱ, 31 օգոստ.

—Պերլինի լրագրաց խօսքին նայելով, խաց տրուած է Ալեքսանդր Իշխանին թէ իւր անուն պիտի ջնջուի գերման բանակին։ զի վնասակար ո՛չ եւս գերման բանակին մէջ աստիճան պիտի ունենան։ Ճշմարտութիւնն այն է թէ կ'ուզուի Ռուսիոյ սիրտը շահիլ։

—Դեպլ-դի թղթակից խնայեր է Պ. Կիրսէ թէ ի Փրանսէնսպատ վերջնական ոստրում չէ տրուած Պուլկարիոյ մասին։ զի մարդ չէր գիտեր թէ Իշխանը Սոֆիա պիտի վերադառնար, և հետեւապէս հարկէր դէպքերուն ելից սպասել։ Պ. Կիրս յարեր է թէ Ռուսիա շնչերը գրաւել Պուլկարիա ցորչափ բարեկարգութիւն տիրէ հոն։ Բայց Ռուսիոյ դիրքը չառ գէնդան պիտի լինի եթէ Իշխանը փորձէ պատժել դաւադիրները։ Պ. Կիրս կը պարսաւէ Ալեքսանդր Իշխանի ընթացքն և Անգլիոյ քաղաքականութիւնն, որ Իշխանն իրեն գործիք կ'ընէ Ռուսիոյ դէմ։ Պ. Կիրս կրկնեց քանիցս թէ Գերմանիոյ և Աւստրիոյ հետ Ռուսիոյ մտերմական յարաբերութեանց շնորհիւ խաղաղութեան պահպանումն յուսալի է։ Կը հերքէ Թ-ոյնին լուրը թէ Ալեքսանդր Իշխանին և Զարին միջեւ հաշտութիւն տեղի պիտի ունենայ։

ՊՐՈՒՍԷԼ, 28 օգոստ.

—Նոր կ'ըսէ թէ պէտք է պայծառապէս տեսնել պուլկարական խնդրոյն ներքին վիճակն՝ որոշում մը տալէ առաջ։ Ռուսիա պիտի պահէ նոյն չափաւոր և անկողմնակալ դիրք զոր ցոյց տուաւ ի Ռէնի Պուլկարիոյ Իշխանին նկատմամբ։

ՎԻԷՆՆԱ, 28 օգոստ.

—Նոր-ոդնի Լէ-դէ չեմերին թերթը քանի մը յօդուածներ հրատարակած էր ուրախութիւն յայտնելով Ալեքսանդր Իշխանին անկման համար և գովելով զինուորական իբրեւ ազատարար Պուլկարիոյ։ Այս յօդուածոց ի պատասխան, Բրաւդայի Համալարանին պուլկար ուսանողք արձանագրել բարձ մ'ի գիր առին, յորում կ'ըսեն. «Շնորհակալութեամբ կը խոստովանինք ինչ «որ Ռուսիա ըրած է մեզ համար, և Ռու«սերը մեր եղբայրներ կը նկատենք։ բայց «այդ պատճառ մը չէ որ Ռուսք միանգա«մայն մեր տէրերը լինին։»

ՊՈՒԿԲԻՇ, 28 օգոստ.

— Կ. Պոլսոյ անգլ. նախորդ դեսպան Սըր Ուիլիըմ Հուայտ, Իթոնքրէշ վերադառնալով, երկար խորհրդակցութիւն մը ունեցաւ պուլկարական գործակալաց հետ։

ՊԵՐԼԻՆ, 28 օգոստ.

— Պիզմարք Իշխանին և Պ. Կիրսի տեսակցութիւնք յոյժ մտերմական եղեր են, և երկոքին աշխարհաւարք ժամերով առանձին խորհրդակցեր են։ Ֆրանսէնսպատի այս տեսակցութեան միջոցին կատարուած գործին ընդարձակութեան ու կարեւորութեան վրայ գաղափար մ'ունենալու համար, Թղթակիցք կը յիշատակեն թէ 24 ժամու մէջ 1,100 հեռագիրք զրկուած են Ֆրանսէնսպատ կամ եկած են հոն Եւրոպոյ ամեն կողմերէն, պարունակելով ո՛չ նուազ քան 20,000 բառ։

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ԻՇԽԱՆ

Ց'ԱՌԱՍՏՐԱԿԱՆ ԲՈԼՈՐԻԱ

Ալեքսանդր Իշխան, Ռէնիի մէջ ազատ թողուելէ յետոյ, ի Պուլկարիա պատահած նպաստաւոր յեղաշրջման անտեղեակ, անցած է Աւստրական հողն, անտի Պրեսլաւ (Գերմանիա) և ապա Տարմշդատ իւր հօր մայրաքաղաքն երթալու համար։ Կալիչոյ (աւստրական Բոլոնիա) առաջին քաղաքն, Բոստիլիոչիքա հասնելուն, բոլորացի ժողովուրդն համբոյր ոտք ելաւ ջերմագին համակրանօք ընդունելու համար Ռուսիոյ հալածած Իշխանը։ Լեմբերկի ժողովուրդն խմնալուն պէս որ Իշխանն անտի պիտի անցնի, անմիջապէս ընդհանուր լուսաւառութիւն մը պատրաստեց, և աճապարանօք գընուած պուլկարական դրօշներ խառնուելով աւստրական և բոլոնական դրօշներու հետ, բովանդակ քաղաքը դրօշներով զարդարեցաւ։ Բարի գալստեան, համակրանաց և քաջալերանաց հանդէս մը կարճ միջոցի մը մէջ ծածկուեցաւ հաղարաւոր լերկական ստորագրութեամբք։ Իշխանը Լեմբերկի մտերուն եռանդալից ծափահարութեամբք ու կեցցէ՛ներով ընդունուեցաւ լերկական բուռն բազմութեան մը կողմէ։ Այս ցոյցերը, Ռուսիոյ և Գերմանիոյ դէմ ուղղեալ, ի Բեղերպուրգ և ի Պերլին աւելի ևս վշտալի հանդամանք մը տուած են Ալեքսանդր Իշխանին յաղթական վերահաստատման ի Պուլկարիա։ զի ահա Ռուսիոյ և Գերմանիոյ կողմէ հարատահարեալ ամբողջ ժողովուրդ մը, (Լեհացիք), որ եռանդեամբ կը ծանէ նոյն կառավարութեանց քաղաքականութեան զոհել ուզուած քաջարի և ճարպիկ Իշխանի մը յաջողութիւններն ու փառքը։

ՀԱՎԱՍԻ ՀԵՌԱԳՐԵՐ

ՎԱՐՆԱՅԻ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿԱՆ ԱՌՆՈՒԱԾ

Կ. ՊՈԼԻՍ, 28 օգոստ.

— Անգլ. դեսպան Սըր Էտ. Թորնտըն խնդրեց Բ. Դռնէն որ միջնորդի ի նպաստ վերահաստատման Ալեքսանդր Իշխանին Պուլկարիոյ գահուն վրայ։ Բ. Դուռը պատասխանեց թէ, որոշած լինելով բարի Տէրութեանց հետ հաստնթաց գործել, չի կրնար այնպիսի նախաձեռնութիւն մը ստանձնել։

ԲԵՂԵՐՍԳՈՒՐԿ, 28 օգոստ.

—Ռուս լրագիրք կը յուսան թէ Ֆրանսէնսպատի տեսակցութեան շնորհիւ վաղ ընդ փոյթ ձեռք պիտի առնուին Պուլկարիոյ խաղաղացման համար պէտք եղած միջոցներն։ Իսկ Իշխանին ի Սոֆիա վերադարձը, կ'ըսեն, պիտի աւելցնէ դժուարութիւններն։ Իշխանը վերահաստատելով իւր գահուն վրայ, երկրորդ և առաջինէն ծանրագոյն անկման մը փոսանգին պիտի ենթարկի եղեր։

ԲՈՒԱՐԻԶ, 29 օգոստ.

—Ռէպէ-դիզ Ֆրանսէ Վիէննայէ հեռագիր մը կը հրատարակէ, ծանուցանող թէ Պ. Կիրս Ալեքսանդր Իշխանին պաշտօնականութիւնը կը պահանջէ իբրեւ բացարձակ պայման։

—Ալեքսանդր Իշխան Սոֆիա կը վերադառնայ հակառակ իւր հօր և Պիզմարք Իշխանին խրատներուն։

ԼԵՄՊԵՐԳ, 28 օգոստ.

—Ալեքսանդր Իշխան մինչեւ Լեմբերկ գալէն ետքը, տեղեկանալով Պուլկարիոյ յեղաշրջման, եւ դարձաւ, և դէպ ի Ռումանիա ուղեւորեցաւ։ Ի Լեմբերկ, Իշխանն ինքզինք ճարտար բժիշկի մը ցուցուց։

ՎԻԷՆՆԱ, 31 օգոստ.

—Պերլինի լրագրաց խօսքին նայելով, խաց տրուած է Ալեքսանդր Իշխանին թէ իւր անուն պիտի ջնջուի գերման բանակին։ զի վնասակար ո՛չ եւս գերման բանակին մէջ աստիճան պիտի ունենան։ Ճշմարտութիւնն այն է թէ կ'ուզուի Ռուսիոյ սիրտը շահիլ։

—Դեպլ-դի թղթակից խնայեր է Պ. Կիրսէ թէ ի Փրանսէնսպատ վերջնական ոստրում չէ տրուած Պուլկարիոյ մասին։ զի մարդ չէր գիտեր թէ Իշխանը Սոֆիա պիտի վերադառնար, և հետեւապէս հարկէր դէպքերուն ելից սպասել։ Պ. Կիրս յարեր է թէ Ռուսիա շնչերը գրաւել Պուլկարիա ցորչափ բարեկարգութիւն տիրէ հոն։ Բայց Ռուսիոյ դիրքը չառ գէնդան պիտի լինի եթէ Իշխանը փորձէ պատժել դաւադիրները։ Պ. Կիրս կը պարսաւէ Ալեքսանդր Իշխանի ընթացքն և Անգլիոյ քաղաքականութիւնն, որ Իշխանն իրեն գործիք կ'ընէ Ռուսիոյ դէմ։ Պ. Կիրս կրկնեց քանիցս թէ Գերմանիոյ և Աւստրիոյ հետ Ռուսիոյ մտերմական յարաբերութեանց շնորհիւ խաղաղութեան պահպանումն յուսալի է։ Կը հերքէ Թ-ոյնին լուրը թէ Ալեքսանդր Իշխանին և Զարին միջեւ հաշտութիւն տեղի պիտի ունենայ։

ՊՐՈՒՍԷԼ, 28 օգոստ.

—Նոր կ'ըսէ թէ պէտք է պայծառապէս տեսնել պուլկարական խնդրոյն ներքին վիճակն՝ որոշում մը տալէ առաջ։ Ռուսիա պիտի պահէ նոյն չափաւոր և անկողմնակալ դիրք զոր ցոյց տուաւ ի Ռէնի Պուլկարիոյ Իշխանին նկատմամբ։

ՎԻԷՆՆԱ, 28 օգոստ.

—Նոր-ոդնի Լէ-դէ չեմերին թերթը քանի մը յօդուածներ հրատարակած էր ուրախութիւն յայտնելով Ալեքսանդր Իշխանին անկման համար և գովելով զինուորական իբրեւ ազատարար Պուլկարիոյ։ Այս յօդուածոց ի պատասխան, Բրաւդայի Համալարանին պուլկար ուսանողք արձանագրել բարձ մ'ի գիր առին, յորում կ'ըսեն. «Շնորհակալութեամբ կը խոստովանինք ինչ «որ Ռուսիա ըրած է մեզ համար, և Ռու«սերը մեր եղբայրներ կը նկատենք։ բայց «այդ պատճառ մը չէ որ Ռուսք միանգա«մայն մեր տէրերը լինին։»

ՊՈՒԿԲԻՇ, 28 օգոստ.

— Կ. Պոլսոյ անգլ. նախորդ դեսպան Սըր Ուիլիըմ Հուայտ, Իթոնքրէշ վերադառնալով, երկար խորհրդակցութիւն մը ունեցաւ պուլկարական գործակալաց հետ։

ՊԵՐԼԻՆ, 28 օգոստ.

— Պիզմարք Իշխանին և Պ. Կիրսի տեսակցութիւնք յոյժ մտերմական եղեր են, և երկոքին աշխարհաւարք ժամերով առանձին խորհրդակցեր են։ Ֆրանսէնսպատի այս տեսակցութեան միջոցին կատարուած գործին ընդարձակութեան ու կարեւորութեան վրայ գաղափար մ'ունենալու համար, Թղթակիցք կը յիշատակեն թէ 24 ժամու մէջ 1,100 հեռագիրք զրկուած են Ֆրանսէնսպատ կամ եկած են հոն Եւրոպոյ ամեն կողմերէն, պարունակելով ո՛չ նուազ քան 20,000 բառ։

—)(24)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԺԻՒԼ ՎԷՐՆ

ՔՍԱՆ ՀԱԶԱՐ ՓԱՐՍԱԽ

ԾՈՎԵՐՈՒՆ ՏԱԿ

ՊՍԱԿԵԱԼ Ի ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՃԵՄԱՐԱՆԷՆ

ԳԼՈՒԽ ԺԱ.

ՆՈՒԹԻԼԻՈՍ

Ես չեմ ուզեր թափանցել ձեր գաղտնիքը, սակայն կը խոստովանիմ որ այս Նօմիլիոս, իւր մէջ պարփակած շարժիչ զօրութիւնն, զայն վարելու ծառայող սարքածները, զայն ոգեւորող հզօր գործիչն, այս ամենայն սաստկապէս կը գրգռեն իմ հետաքրքրութիւնս։ Այս դահլիճն որմերէն կախուած գործիքներ կը տեսնեմ, որոց ինչ բանի ծառայելն անծանօթ է ինձ։ Կրնա՞մ դիտնալ...

—Պարո՛ն Արոնաքս, պատասխանեց ինձ Նըմոյ Նաւապետն, ըսի ձեզ թէ դուք ազատ պիտի լինիք նաւուս մէջ, հետեւապէս Նօմիլիոսի ոչ մի մասն արգիլեալ չէ ձեզ։ Ուստի կրնաք մանրամասնօրէն այցել զայն, եւ ես բերկրութեամբ՝ որտի կ'առաջնորդեմ ձեզ։

—Ձեմ գիտեր ինչպէս յայտնեմ ձեզ շնորհակալութիւնս, պարո՛ն նաւապետ, բայց չեմ ուզեր զեղծանել ձեր հաճոյակատարութեամբ։ Միայն կը փափաքիմ խնամալ թէ ինչ կիրառութեան սահմանեալ են այս բնագիտական գործիքներ...

—Պարո՛ն դասատու, սոյն այս գործիքներ իմ սենեկիս մէջ ալ կան, եւ անդրբերկրութիւն պիտի ունենամ նոցա գործածութիւնը ձեզ հասկցնելու։ Բայց նախ եկէք այցել ձեզ յատկացեալ խուցը։ Պէտք է գիտնաք թէ օ'րպիսի բնակարան մը պիտի ունենաք Նօմիլիոսի մէջ։»

Գնացի Նըմոյ Նաւապետին ետեւէն, որ դահլիճին չորս կողմը գտնուած դռներուն մէկէն նաւուն նրբանցներուն մէջ մտցուց զիս, եւ դէպ յառաջակողմը տարաւ։ Անդ, ոչ թէ խցիկ, այլ գեղեցիկ սենեակ մը գտայ անկողնով, յարդարանաց սեղանով և այլ ամեն կահերով։

Նոնորհակալութիւն յայտնեցի ասոնցմանիս։

«Ձեր սենեակը կից է իմինին, ըսաւ, դուռ մը բանալով, եւ ինն ալ դահլիճին վրայ կը բացուի։»

Մտայ Նաւապետին սենեակը։ Պարզ եւ գրեթէ վանական երեւոյթ մ'ունէր։ Երկաթէ մահճակալ մը, աշխատութեան սեղան մը, յարդարանաց դարակաւոր սեղան մը, վերջապէս ինչ որ անհրաժեշտ էր իսկ դիւրութեան կամ հանգստութեան վերաբերեալ ոչինչ։ Լոյսն ալ յոյժ չափաւոր։

Նըմոյ Նաւապետն աթոռ մը ցոյց տուաւ ինձ։

«Հաճեցեք նստիլ», ըսաւ։

Նստայ, եւ սկսաւ խօսիլ այսպէս։

ԳԼՈՒԽ ԺԲ.

ԱՄԵՆ ԲԱՆ ԵԼԵԿՏՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՄԲ

«Պարո՛ն, ըսաւ Նըմոյ Նաւապետն իւր սենեկին որմերուն վրայ կախուած գործիները ցոյց տալով ինձ, աւասիկ Նօմիլիոսի նաւարկութեան պահանջած գործիքներ։ Թէ՝ աստ եւ թէ՝ դահլիճին մէջ, աչքս առաջ ունեցած եմ միշտ, եւ տոքա կը ցուցնեն ինձ Ովկէանի մէջ ունեցած դիրքս եւ բռնած ուղղութիւնս։ Ոմանք ծանօթ են ձեզ, ինչպէս ջերմաչափն, որ Նօմիլիսի ներքին ջերմութեան աստիճանը ցոյց կուտայ։ Ծանրաչափն, որ օդին ծանրութիւնը կը կշռէ եւ փոփոխութիւնը կը գուշակէ։ Խոնաւաչափն, որ մթնոլորտին չորութեան աստիճանը կը ցուցնէ։ մրրկացոյցն, որոյ բազդրութիւնը լուծուելով մրրկաց դալուստը կը ծանուցանէ։ բեւեռացոյցն, որ ճանբաս կ'ուղղէ։ անկիւնաչափն, որ արեւուն բարձրութիւնը չափելով գտնուած լայնութեան աստիճանս կը գտնէ։ ժամանակաչափն, որ երկայնութեան աստիճանս հաշուել կուտայ ինձ։ վերջապէս ցերեկուան և գիշերուան դիտակներս, որովք հորիզոնին ամեն կէտերը կը հետազօտեմ երբոր Նօմիլիսս ծովուն երեսն ելնէ։

—Դոքա նաւորդին սովորական գործիներն են, պատասխանեցի, եւ ես ալ գիտեմ դոցա գործածումը։ Բայց աւասիկ ուրիշներ ալ, որք անշուշտ Նօմիլիսի յատուկ պահանջմանց կը պատասխանեն։ Սա ժամացուցի ձեւով սկաւառակը զոր կը տեսնեմ, եւ որոյ վրայ շարժուն սեղ մը կայ, անգայտաչափն է՞։

—Այո՛, անդայտաչափ է, բայց ջուրին հետ հաղորդակցող, որուն արտաքին ծնրումը կը ցուցնէ, եւ ադով կը հասկնամ թէ նաւս ո՛րչափ խորութեան մէջ կեցած է։

—Եւ այս նոր տեսակ խորաչափ։

—Սոքա ջերմաչափական գունտեր են, որք ջուրին այլ եւ այլ խաւերուն ջերմութեան կամ պաղութեան աստիճանները կը ցուցնեն։

—Եւ սա միւս գործիներն, որոց գործածութիւնը չեմ կրնար գուշակել։

—Ասա, պարո՛ն դասատու, պարտիմ քանի մը բացատրութիւններ տալ ձեզ, ըսաւ Նըմոյ Նաւապետն։ Հաճեցէք ուրեմն մտիկ ընել զիս։

Զգոր, հլու, արագ, դիւրին գործիչ մ'է, որ ամեն գործածութեան կը յարմարի եւ ակրաբար կ'ուշէ Նաւուս մէջ։ Ամեն բան ասով կը լինի։ Զիս կը լուսաւորէ, կը տաքցնէ։ իմ մեքենական գործիներուս հոգին է։ Այս գործիչն է ելեկտրականութիւնն։

—Ելեկտրականութիւնը, գոչեցի զարմանօք։

—Այո՛, պարոն։

—Սակայն, նաւապե՛տ, դուք չարժմանց այնպիսի տարօրէն արագութիւն մ'ունիք, որ չկրնար համաձայնիլ ելեկտրականութեան հետ։ Մինչեւ ցարդ նորա չարժիչ զօրութիւնն յոյժ սահմանափակ մնացած է, եւ մանր ուժեր միայն կրցած է արտադրել։

—Պարո՛ն դասատու, պատասխանեց Նըմոյ Նաւապետն, իմ ելեկտրականութիւնս ձեր եւ այլ ամենուն գիտցածը չէ, եւ ներեցէք ինձ որ աւելի լաւ մը չըսեմ ձեզ այս մասին։

—Ձեմ պնդեր, պարո՛ն, եւ գոհ կը լինիմ զարմանալով այդ արդեանց վրայ։ Միակ հարցում մ'ընեմ սակայն, որում չէք պատասխաներ, եթէ անոգտակ դատիք։ Այդ հրաշալի գործիչն արտադրելու համար ձեր գործածած տարերքը շուտով պարսին մաշիլ։ Օրինակի համար զինկին տեղ ինչ կը դնէք, քանի որ հաղորդակցութիւն չունիք ցամաք երկրին հետ։

—Ձեր այդ հարցում պիտի ստանայ իւր պատասխանն, ըսաւ Նըմոյ Նաւապետը։ Նախ՝ պարտիմ ըսել ձեզ թէ ծովուն տակը զինկի, երկաթի, արծաթի եւ ոսկւոյ հանքեր կան, որոց շահագործումն անկարելի չէ անշուշտ, բայց ես բնաւ փափաք չունիմ այդ ցամաքային մետաղներէն, եւ իմ ելեկտրականութիւնս արտադրելու միջոցները ծովէն խնդրեցի։

—Ծովէ՞ն։

—Այո՛, պարոն դասատու, եւ միջոցները չէին պակասիր ինձ։ Կրնայի շրջածիր մը հաստատել այլ եւ այլ խորութեամբ մը-խորձեալ թելերու միջեւ, եւ նոցա կրած ջերմութեան կամ պաղութեան աստիճաններուն զանազանութեամբ ելեկտրականութիւն ձեռք բերել։ բայց ես առաւել գործնական դրութիւն մը գործածեցի։

—Ո՞րն է այդ։

—Դիտէք ծովու ջուրին բաղադրութիւնը։ Հազար կրամին մէջ կայ իննսուն-վեց ու կէս հարիւրորդ ջուր, երկու հարիւրորդ և երկու երրորդի չափ քլորաւոր մագնիտոնի ծծմբատ, կրի ծծմբատ եւ բնածխատ։ Կը տեսնէք ահա թէ բաւական քանակաւ քլորաւոր սոդիոն կը գտնուի ծովու ջուրին մէջ։ Արդ ես այդ սոդիոնը կը քաշեմ ջուրէն եւ իմ տարերքս կը պատրաստեմ։

—Սոդիոնո՞վ։

—Այո՛, պարոն։ Սնդիկին հետ խառնուելով բաղադրութիւն մը կը կազմէ որ զինկի տեղ կը բռնէ Պիւնզէնի տարերաց մէջ։ Սնդիկը չմաշիր, սոդիոնը միայն կ'ըսպառի, եւ զայն ալ ծովը կ'ընծայեակ լինմ։ Ըսեմ ձեզ նաեւ թէ սոդիոնաւոր բաղդերն (բիլ) ամենէն ուժգնվերը պէտք է նկատուին, եւ թէ նոցա ելեկտրաշարժ զօրութիւնը զինկաւոր բաղդերուն զօրութեան կրկինն է։

—Կը հասկնամ, նաւապե՛տ, սոդիոնի գերազանցութիւնը ձեր գտնուած պրպտանաց մէջ։ Ծովը կը պարունակէ զայն։ լաւ։ Բայց պէտք է չմոռնալ, այսինքն հանել ջուրին մէջէն։ ինչպէս կ'ընէք։ Անշուշտ ձեր բաղդերը կրնան ծառայել այդ գործին։ բայց, եթէ չեմ սխալիր, ելեկտրական գործիներուն պահանջած սոդիոնի ծախքը ջուրէն հանուածին քանակութիւնը կ'անցնի։ Հետեւաբար սոդիոնն արտադրելու համար ձեր արտադրածէն աւելի պաղաել հարկ կը լինի։

—Այդ պատճառաւ ես ալ, պարո՛ն դասատու, բարդում չեմ հաներ զայն, այլ պարզապէս գետանձխոյ ջերմութիւնը կը գործածեմ։

—Գետանձխո՞յ։

—Ծովածխոյ ըսենք, եթէ կ'ուզէք, պատասխանեց Նըմոյ Նաւապետն։

(Շարունակելի)

Կ. ՊՈԼԻՍ, 28 օգոստ.

—Մայրաքաղաքիս դեսպանք ոմանք հայտնեցած լինելով Պ. Նէլիսովի թէ Պուլկարիոյ ռուսական գրաւումը հաւանական թէ ոչ, ռուս դեսպանը պատասխաներ է թէ այդպիսի գրաւում մը ո՛չ հարկաւոր ո՛չ բաղձալի կը թուի, զի Ռուսիա վտահ է Սոֆիայի (Զանքոֆիան) առժամանակեայ կառավարութեան խոհեմութեան վրայ։ Բայց եթէ ծանր անկարգութիւնք ծագին, Ռուսիա միւս Տէրութեանց հետ խորհրդակցութեամբ հարկաւորն ի գործ պիտի դնէ։

ՎԻԵՆՆԱ, 28 օգոստ.

—Ռումանիոյ Կարգ Թագաւորը զրկեր է Ալէքսանդր իշխանին պէտք եղած գրամը Պուլկարիա վերադառնալու համար։ Մլան Թագաւորն ալ իշխանին խնդակցութիւն հեռագրեր է։

ՍԻՄՈՌՎԱ, 30 օգոստ.

—Ալէքսանդր իշխանն առաւօտեան ժամ 4ին Ռուսոռագէն մեկնեցաւ իւր զրօսանաւով եւ ժամ 8ին Սիսդովա հասաւ։ Քաղաքին բոլոր ժողովուրդը խռնուած էր քարափին և չրջակայ բլրակաց վրայ։

Իշխանն յաղթանակէ յաղթանակ կ'ընթանայ։

Սիսդովայի մէջ ժողովրդեան խանդավառութիւնն աւելի մեծ եղաւ քան ի Ռուսճուք։ Ժողովուրդը լծէ արձակեց Իշխանին կառքին ձիերն և Ն. Բաթչարութիւնն յաղթանակաւ տարաւ մինչեւ եկեղեցին, ուր օրհնանքական աղօթք մը երգուեցաւ։

Իշխանը ժամ մը Դրնովա պիտի մեկնի։

ԲՈՒԻԶ, 30 օգոստ.

—Ռէբէ-ղլէ Ֆրանէզլի Պէրլինէն ստացած մէկ հեռագրոյն նայելով, Պիզմարք իշխանն ուզեր է աջակից լինել Ալէքսանդր իշխանին, սակայն Վիլհէլմ կայսրն ընդդիմացեր է։

Այս պահուս Պիզմարք իշխանն որոշած է ձգձգել Պուլկարիոյ գործերն, պարագայներէն կարենալ օգուտ քաղելու համար երբ Վիլհէլմ կայսրը մօտերս մեռնի։

ԵԷՆԻ-ԶԱՂՐԱ, 1 սեպտ.

—Պալքանայ մէջ տան և մէկ ժամ ուղեւորութենէ յետոյ, Եէնի-Զաղրա հասանք։ Փիլիպէէն եկած պատգամաւորութիւն մը Ալէքսանդր իշխանին կ'սպասէր ի ստորոտս Պալքանայ։

Բուլգարի ժողովրդեան ընդունելութիւնը նման է պուլկար ժողովրդեան ընդունելութեան։

Պ. Սդամպուլոֆ կ'ըսի թէ ինք արտօնեալ է ծանուցանել թէ Ալէքսանդր իշխանն որոշած է ներս մտնել օգոստոս 21ի յեղափոխութեան հեղինակներուն, եթէ խնդրեն։

Այսօր միջօրէէն յետոյ Փիլիպէ կ'ներթանք մանաւոր կառախմբով։

* *

Թրէվ. 18/30 օգոստ. —Իշխանը ժամ 9ին մեկնեցաւ Սիսդովայէն և ասա հասաւ երեկոյեան ժամ 6ին։

Ցայսմի կ'երեւի թէ պետական վերջին հարուածն ևս առաւել մեծ ժողովրդականութիւն չահեցուցել տուած է իշխանին։ Ամբողջ ճամբուն երկայնքը, ժողովուրդն՝ առանորդութեամբ քահանայից որք Սրբոց պատկերներ կը տանէին, իշխանին անունը կը հռչակէր։ Թրնովայէն հինգ բիլոմեթր հեռաւորութեամբ, յոգնախուռն բազմութիւն՝ հետիոտն, կառքով և ձիով՝ իշխանին դալստեան կ'սպասէր։ Քաղաքին դրան առջև բազմութիւնն այնքան սաստկացաւ որ անհնար եղաւ կառաց և իշխանին հետեւորդներուն Թրնովա մտնել, ուստից սկսաւ յեղափոխութեան հակահարուածը։

Իշխանը պատասխանելով իրեն բարի դալուստ մաղթող բանախօսութեանց, շնորհաւորեց զբաղարն այն նախաձեռնութեան համար զոր ստանձնած էր Պ. Սդամպուլոֆի տնօրինութեան ներքեւ։ Յորչափ իշխանը կը յառաջանայ, այնքան կը սաստկանայ ժողովրդեան համակրանքը։ Ամբողջ քաղաքը տոնի մէջ է։

Վերջին տեղեկութիւններէ կ'երեւի թէ ուղեւորութեան միացեալ մասն ևս պիտի կատարուի մի և նոյն պայմանաց մէջ, կատարեալ հանդարտութիւն կը տիրէ։

Սոֆիա, 18/30 օգոստ. —Պ. Սդամպուլոֆ կը հեռագրէ ի Սոֆիա թէ Միլան Թագաւորը շնորհաւորական հեռագիր մ'ուղղած է իշխանին և թէ Ն. Բաթերութիւն պատասխանած է, շնորհակալ լինելով Թագաւորին և յոյս յայտնելով որ փութով վերահաստատուած պիտի տեսնէ երկու երկիրներու բարեկամական յարաբերութիւնները։

Վիէննա, 18/30 օգոստ. — Ռուսճուքէն կը հեռագրեն թէ այն խնամակալութիւնն որոյ գլուխ կը գտնուի Պ. Սդամպուլոֆ, իշխանութիւնն յանձներ է ի ձեռս իշխանին։ Պ. Դարավէլոֆ որ կը պատկանէր ի Սոֆիա հաստատեալ խնամակալութեան, քաշուեցաւ։

Բեռլին, 18/30 օգոստ. — Հաւանական է որ Ալէքսանդր իշխանի վերադարձը ո՛չ մէկ կերպիւ չպիտի փոխէ Ռուսիոյ որոշումները, թէև անոնց գործադրութիւնը կրնայ առ այժմ յետաձգուիլ։

Նոյնչ Պէշթ տարակոյս կը յայտնէ իշխանին վերահաստատման նկատմամբ։

Պերլին, 17/29 օգոստոս. — Նորթ Ալլեմայնէ Զայթունգն, բանակցելով Դերմանիոյ կղերական եւ ազատական մամլոյն հետ որ իշխանին դատին չատագով է, կրսէ թէ Դերմանիոյ ո՛չ մէկ պետական անձ իրաւունք ունի Ռուսիոյ հետ Դերմանիոյ ունեցած բարեկամական յարաբերութիւնները զոհելու յօգուտ Պուլկարիոյ իշխանին, նոյն իսկ եթէ այս վերջինը մարդկային կերպարանքի հրեշական մ'եղած լինէր։

Փէշթ, 17/29 օգոստոս. — Մուդբուրոֆ գնդապետին հրամայած յառաջապահ գունդը Սոֆիա մտաւ առանց ընդդիմութեան։ Զօրքերն ալ սպասկոյսին հետ պիտի մտնեն այսօր։ Սդրումի զօրագունդն, որ մտնելիք էր օգոստ. 21 ի յեղափոխական շարժման, Բէլինիզ զրկուեցաւ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԷՏԻՄՊՈՒՐԿԻ ԴՈՒՔՍՆ

Ի Ս. ՅԱԿՈՎԲԵԱՆՑ ՎԱՆՔՆ ՅԵՐՈՒՍԱՂԷՄ

Ինչպէս մեր երեկի թուով հրատարակեալ Երուսաղէմի թղթակցութեան մէջ ևս ծանուցուած էր, Երուսաղէմէն եկած նամակներ կը ծանուցանեն թէ Անգլիոյ Թագուհւոյ երկրորդ որդի և Ռուսիոյ Կայսեր քեռայր Էտինբուրկի բարձր. Դուքսն, հրամատար անգլիական Նաւատորմին Մէջերկրականի, Երուսաղէմ ուղեւորած լինելով, ամսոյս 6ին այցելութիւն տուեր է նաև Հայոց Վանքին, ուր արժանավայել մեծարանօք ընդունուեր է Մխիթարեանց և Տնօրէն Խորհրդոյն կողմէ, և Վանքին հնութիւններն ու թանկագին նիւթերն աչքէ անցուցնելով, մեծ գոհունակութիւն յայտներ է։

Ընդուշի վանահայր Մինաս վարդապետ գանգատած է Պատրիարքարանին թէ Թէբբեի Շէյխերէն Հաֆըզ Ալի Շէյխ Հիւսէին էֆէնտի Խնուսի վանուց սեփական մէկ այգին և ջուրը գրեթէ իրենց սեփական ստացուածքը կը նկատեն։ Ս. Պատրիարքն այս ոտնձգութիւնն արգիլելու համար Թաղրիր մ'ուղղեց Բ. Դրան, և Դատական Նախարարութիւնն այս մասին հրամանագիր մը գրեց առ ընդհանուր դատախազն Վերաբննիչ ատենին Տիգրանակերտի, զոր ստանալով Ս. Պատրիարքն զրկեց առ Մինաս վարդապետ։

Բաղ. ժողովն երէկ ի նիստ դումարեցաւ ի Պատրիարքարան Նախագահութեամբ Ամէն Ս. Պատրիարք Հօր և ատենապետութեամբ Նուբեան էֆէնտիի։ Ժողովոյ որոշումներն առ այժմ չեն հաղորդուիր մինչեւ դիւանական գործողութիւնները կատարուին։

Սպասենք և յուսանք։

Ազն. Տիկին Տիւսաբ բաչա աւարտած է նոր վէպ մը «Արաբսիա կամ Վարժուհին», որոյ տպագրութիւնն ստանձնած է Նորահաստատ Բիւզանդեան գրատունը։ Այդ վէպին ի մտոյ տեղեկութիւն ունեցողք նպաստաւոր կերպիւ կը խօսին։

Եթէ տաղանդաւոր հեղինակն օգուտ քաղած է Սիրանոյշի մասին յայտնուած հիմնաւոր քննադատութիւններէն, յուսալի է որ Արաբսիան լինի 86ի հայ գրականութեան լաւ գործերէն մին։

Հնդկաստանի և Պարսկաստանի Առաջնորդ Դեր. Գրիգորիս Աբբեպիսկոպոս երկրորդ անգամ դրամական կարեւոր նպաստ մը զրկած է այս օրերս Հայոց Միացեալ Ընկերութեանց։

Միացեալ Ընկերութեանց Դատարանի եւ Ռատոդոյի Մասնախմբերը Աստուածածնայ տօնին առթիւ պնակներ դնելով իրենց եկեղեցեաց մէջ, առաջինը 400 իսկ երկրորդն 379 արծաթ դահեկան հանգանակած են ի նպաստ Ընկերութեան։

Ամեն. Երիմեան Սրբազան Դարաբէօմբիւկէ հրաւիրեալ է յառաջիկայ կիւրակէ օր պատարագել Թաղին Ս. Յովհան եկեղեցին։

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՄԷՐԹԷՊԻ ԷՏԷՊ

Գրավաճառ Առաքել էֆէնտի Թողլեան հրատարակած է սոյն վերնագրով դասագիրքը մը, ընտիր հաւաքածոյ այլ և այլ հատուածներու։ Գրքին արժանիքը ցոյց տալու համար կը բաւէ միայն արտատպել ատ Ազգ. Ուսումն. Խորհրդոյ տուած յանձնարարագիրը։

Ազգային Կեդրոնական Վարչութեան Ուսումն. Խորհուրդս իւր օժանդակ քննիչ Յանձնախմբի միջոցաւ քննելով Գրավաճառ Թողլեան Առաքել էֆէնտիի հրատարակած «Մէրթէպի Լեսպ» անուն տահիերէն դասագիրքն, գոհացուցիչ եւ օգտակար դտաւ։ Հետեւաբար կը յանձնարարէ ազգային վարժարանաց Պատուարժան Հոգաբարձութեանց, Տեսչաց և ուսուցչաց, որ ընդունին նոյն դասագիրքն իրենց նախակրթարանաց մէջ ի գործածութիւն, համաձայն Բարեկարգութեան Հրահանգի ազգային վարժարանաց։

Ա. ԳԱԼԷՊԱՆԴԷՐ Ա. ԳԱԼԷՊԱՆԴԷՐ
Ն. ՓԱՓԱԶԵԱՆ Կ. Ս. ԻՖԹԻՖՃԵԱՆ
1886 օգոստոս 9

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊՈՒԼԿԱՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Աւարտիկ այն յայտարարութիւն զոր Ա. Ալէքսանդր իշխանն ուղղեր է իւր ժողովրդեան ի Ռուսճուք։

Մեր՝ Ալէքսանդր Ա.՝ շնորհիւն Աստուծոյ և կամաւն Ազգին Իշխան Պուլկարիոյ, կը ծանուցանենք մեր ամենասիրելի ժողովրդեան թէ այսօր Պուլկարիա մտանք և վերստին ձեռք առինք կառավարութեան դէկը։

Լիովին կը հաստատենք և կը հրատարակենք բոլոր այն տնօրինութիւնները զոր բրած է մեր բացակայութեան միջոցին կազմեալ խնամակալութիւնն որ կը բաղկանար Պ. Պ. Սդամպուլոֆէ, Սլավէյկովէ և Սդրանսքիէ։ Կը հաստատենք անոր ձեռամբ կազմեալ նախարարութիւնն ինչպէս նաև Մուդբուրոֆ գնդապետը պուլկարական բանակին ընդհ. հրամատարութեան մէջ։

Այս առթիւ մեր խորին երախտագիտութիւնը կ'արտայայտենք առ ժողովուրդն և բանակ, որք հայրենեաց տագնապալից վայրկեաններուն մէջ, կրցան պաշտպանել մեր փառապանծ հայրենեաց պատիւն, անկախութիւնն և անուն, և հաւատարիմ մնացին Դահուն։ Կարաչեմ զնաստուած որ օրհնէ մեր սիրելեալ հայրենիքն որուն մեծութեան և բարեբաստութեանը կաշխատինք մեք ամենքս։

Տուեալ ի Ռուսճուք, ի 19 օգոստոսի 1886։

ԱԼԷՔՍԱՆԴՐ Ա.

Բեռլսպուրկի վերջին հեռագրաց նայելով, ռուսական մամուլը միաձայնութեամբ անխուսափելի կը նկատէ քաղաքային պատերազմն ի Պուլկարիա։ Այն պարագային միայն յորում բարեկարգութիւնը խանգարուի, Ռուսիա ձեռնարկեր պիտի ընէ զայն վերահաստատելու համար։

Երէկուան Մէտիէս-ի մէջ կը կարդանք.

Զրոյց եղաւ թէ ռուսական մամ մը զրեր Դանուբն ի վեր կ'ելնէր կակարին ընկերութեան փոխադրանաւերով, դէպ ի Պուլկարիա երթալու համար։ Այս զրոյց չհաստատուեցաւ։ Սակայն կը կարծուի թէ Դանուբի ռուսական եղերաց վրայ և Սեւ Ծովու զինուորական մթերանոցաց մէջ պատրաստութիւնք կը տեսնուին։ Միեւնոյն ժամանակ ռուս կառավարութիւնն հրաման զրկած է ռուսական չոգենաւային ընկերութեան որպէս զի Օռէսայի մէջ բաւական թուով չոգենաւներ պահէ՝ կառավարութեան տրամադրութեան ներքեւ։

Էքսչէլսիոր, որ Ալէքսանդր իշխանին նպաստաւոր թերթ մ'է, իւր սեպտ. 1ի (Ն. Տ.) թուոյն մէջ կ'ըսէ Պ. Դարավէլոֆի ընթացքը շատ կը քննադատուի ի Պուլկարիա, ուր յայտ յանդիման կ'ամբաստանին զայն թէ անուղղակի կերպիւ մասնակցած է իշխանին դէմ լարուած վերջին դաւադրութեանց։ Կը վախցուի որ Պ. Դարավէլոֆ պիտի կոչուի համար տալ իւր վարմանց համար։

Մայրաքաղաքիս ռուսական դեսպանատան քարտուղար Պ. Նէլիդիսոֆ նախընթաց առաւօտ Սոֆիա ուղեւորեցաւ, ուր ռուսական գործակալութեան գործերը պիտի վարէ ի բացակայութեան Պ. Պոկատանոֆի որ արձակուրդ ստացած է իւր կառավարութենէն։

Լ. Հերալդ ծանուցանելով զայս, կ'ըսէ թէ Պ. Պոկատանոֆի տեղ առժամեայ փոխանորդի մ'անուանումն հանրային ցոյց մ'է թէ ռուս կառավարութիւնն համամիտ չէ օգոստ. 21 ի յեղափոխական շարժման։

Սոֆիայի Ազգային ժողովն այլ ևս յարատեւողնիստ դումարուելու պէտք չպիտի ունենայ, հապա հոկտեմբեր ամսոյն մէջ պիտի դումարէ իւր սովորական նիստը։

Ալէքսանդր իշխանն իւր պաշտօնին մէջ վերահաստատեր է Սդամպուլոֆի խնամակալութեան ձեռամբ կազմեալ նախարարութիւնը։ Սակայն Թրէնովայէն հասած մասնաւոր հեռագիր մը կ'ըսէ թէ կերպ կերպ ազդեցութիւնք ի գործ կը դրուին իշխանին քով, որպէս զի փոխուել տան նմա իւր նախարարութիւնը նուազ պահպանողական տարրերով։

Պուլկարիոյ օսմ. պատուիրակաց առաջին քարտուղար Բէչիտ պէյ, որ վերջերս մայրաքաղաքս եկաւ, նախընթաց օր բարձրագոյն հրամանաւ վերստին Սոֆիա ուղեւորեցաւ Ադրիանուպոլսոյ ճամբով։

Հէֆէֆէ զրոյց մը կը յիշէ, որոյ համեմատ երբ Իշխանը Սոֆիա ժամանէ, Վեսմ. Ապրօ էֆէնտի, Մաճիտ փաշա և պուլկար պատուիրակք վերստին պիտի սկսին Արեւելեան Բումէլիի կազմական կանոնագրոյն քննութեան։

Ըստ մասնաւոր տեղեկութեանց Թրէբէի, Ալէքսանդր իշխանը Փիլիպէէն տեղական մը զրկեր է ի Սոֆիա, ուր մեծ պատուով ընդունուեր է և միանգամայն նուագածուաց խմբի մ'առաջնորդութեամբ դիմաւորուեր է։

Էնդէբանտան Ռուսիոն հետեւեալ հետաքրքրաշարժ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ Ալէքսանդր իշխանին ի Պուքրէշ ժամանման վրայ։

Մեծ բազմութիւն մը գրաւեց երկաթուղեաց կայարանն։ Հետդհետէ հասան Նախարարապետ Պ. Պրաթիանօ և բուսմանական միւս նախարարք, ի բաց առեալ Պ. Պ. Տէմ. Սդուրձա եւ Սդաղէաբօ։ Թագաւորին թիկնապահ Բրիգատէսնօ զօրավարը, Սոֆիայի ռուսմանական դեսպանատան Պ. Պէդրիման և Սրբ Ու. Հուադ, ընկերակցութեամբ անգլ. դեսպանատան դեսպանատար Պ. Բէնէթոլի, անոնց միացան ընդ հուպ։ Մեր գրեթէ բոլոր նախարարք կախած էին պուլկարական Ս. Ադեռանդրի պատուանշանը։

Ժամն ինն ու կէսին (Ը. Ե.) իմացուցուեցաւ թէ իշխանական կառախումբը կուգայ և ժ. 9. 34 վ.ին կայարան մտաւ այն։ Իշխանին վայելեցէն՝ Ալէքսանդր իշխանն և նորա ադրանկիկ եղբայրը Լուտվիկ և կրտսեր եղբայրը Ֆրանսուա-Ժոզէֆ, պուլկարական արքունեաց Մառէշալ Պ. Բիտէէլ. իշխանին երեցը Վեր. Բօլս եւ բուսմանական երկաթուղեաց ընդհանուր տնօրէն Պ. Բանդաքիզէն։

Ժողովուրդն եռանդագին կեցցեներով ընդունեց զԱլէքսանդր իշխանը։

Պ. Պրաթիանօ և իւր պաշտօնակիցք, բրիտանական դեսպանն ու գործակատարն և Պ. Նայէվիչ բարի գալուստ մաղթեցին իշխանին որ երկար գրկախառնութիւն մ'ունեցաւ Սրբ Ու. Հուադի հետ։ Յետոյ թափորը կայարանին սպասման սրահը գնաց։

Կայարանին վրայ նայող պատուհաններէն կը նշմարուեր որ Սրբ Ու. Հուադ ոգեւորեալ խօսակցութեան մը մէջ էր Լուի իշխանին հետ որուն կը ներկայէր նամակ մը, մատով անոր քանի մը կէտերը ցոյց տալով։ Նոյն վայրկենին հեռադրական ցրուիչ մը հեռագիր մը բերաւ, իշխանին հասցէին։

Ըսուեցաւ թէ Ալէքսանդր իշխանը Սոֆիայէն մեկնելէ առաջ հրաժարման գիր մ'ստորագրած էր։ Էքսչէլսիոր Ռումէն լրագիրն հաւատ չընծայեր այս լրոյն զոր չենծու կը նկատէ, և սա մանրամասնութիւնները կը հաղորդէ իւր կողմէ։

Այն սպայք որք դաւադրութեան գլխերը իշխանին ենթասահակը մտան, ամենքն ալ կէս գիշով վիճակի մէջ էին։ կը տատանէին եւ կը դողդողային այն ձեռքերն որով բռնված էին։ Ոչ մէկ գիր ունէին կանխաւ պատրաստուած, սակայն բէվօլվերի սպառնալեաց ներքեւ, հրամայեցին իշխանին որ հրաժարման գիր մ'ստորագրէ։ Իշխանը պարզապէս պատասխանեց անոնց—«գիտեք թէ գնդակներէն չեմ վախնար ես»։— Սակայն սպայներէն մին ներքնասենեկին մէջէն այցելուաց արձանագրութեան յատկացեալ տետրակ մ'առնելով թերթ մը պատռեց և ըսկաւ գրել այնպիսի դողահար ձեռքով մը որ գրերն անընթեռնելի գծերու շարք մը կերեւէին։

Երբ թուղթն իշխանին ներկայացուց, Ն. Բաթերութիւն գետին նետեց զայն և սեղանին առջեւ անցնելով հատատ ձեռքով հետեւեալը գրեց պուլկարերէն լեզուաւ.

«Ա-ոռոաջ պանէ Պ-ուլկարիան»
ԱԼԷՔՍԱՆԴՐ

Մուսթաֆա-փաշայի և Հարմանլրի միջեւ կառախմբոց երթեւեկութիւնը ընդհատուած կը մնայ միշտ։

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆՔ ԵՒ ՊԱՇՏՕՆԱԲԱՇԽՈՒԹԻՒՆՔ

Տէպրէի կառավարիչ անուանեցաւ տեղւոյն զինուորական հրամատար Հաճի Բաշիտ փաշա։

Սանկիէ Միւթէմէկիզի աստիճան տրուուեցաւ Եվտական նախարարութեան գանձման յանձնաժողովոյ անդամ Վահիտ պէյ։

Զորրորդ կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ Բերայի ոստիկանատան առաջին քարտուղար Ֆէրիտ պէյի։

Սէնայի վարժարանի տնօրէն գնդապետ Հիւսանի պէյ ուրիշ պաշտօնի մը կոչուած լինելով, նմա յաջորդեց անտառաց և հանքաց ժողովոյ անդամ Հազարապետ Եուսուֆ պէյ։

Վեհ. Սուլթանին հրամանաւ, Թղթի գործարանի մը հաստատութեան մեծանշորհ տրուեր է առաջին սենեկապետ Օսման պէյի։

Արտաքին գործոց Նախարարի խորհրդական Վեսմ. Ֆատեան Յարութիւն էֆէնտի երեքշաբթի օրը Բ. Դուռը գտնուած միջոցին Երլրոյի պալատը կոչուելով, կայսերական դիւանատան մէջ աշխատեցաւ մինչեւ գիշեր։

Ֆրանսական դեսպան Մանդէվիլլը կամը չարթուս մէջ յաճախակի տեսակցութիւններ ունեցաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին և Արտաքին գործոց Վեսմ. Նախարարին հետ։ Պաշտօնական ակմբոց մէջ կերպ կերպ մեկնութիւններ կը տրուին այս տեսակցութեանց։

Զինուորական քննիչ յանձնաժողովոյ անդամ Ֆէրիդ Աասիֆ փաշա, աստորական թղթատար չոգենաւով, Դարդանէլ ուղեւորեցաւ։

Վեհ. Սուլթանի դահակալութեան տարեդարձին առթիւ ազատ արձակուած բանտարկիներէ և մանաւանդ ատնոնք որ պարտուց համար բանտարկուած էին, շնորհակալութեան հանրագիր մը պատրաստած են զոր Ն. Կ. Վեհափառութեան պիտի մատուցանեն կայս. անձնական Գանձուն նախարարութեան միջոցաւ։

Քրուբի զինարանին մէջ ի հաչիւ կայս. կառավարութեան պատրաստուած թնդանօթաց 92ը մայրաքաղաքս բերուեցան։

Կայս. կառավարութիւնը, տեղեկանալով որ այս տարուան տասանորդի արոց վարձակալ ոմանք իրենց պարտքը կառավարական պաշտօնատուներէ ունեցած պահանջից հետ փոխարինելու փորձեր կ'ընեն, որով այլ եւ այլ զեղծմանց առիթ կ'ընծայեն, ծանոյց ամէն կողմ թէ վարձակալութեան օրէնքին հակառակ պէտք չէ շարժիլ։ Կ'ըսուի թէ այս մասին հսկողութեան օրէնք մը պատրաստուելու վրայ է։

Թարէթ կ'ևնանայ թէ Կաղհանէներու վարչութիւնը Պոտոսի անուն անձի մը պիտի յանձնուի մենաշնորհով։

Ծովային Մինիսթրի Վուսս փաշա ծովային վարժարանի ուսուցչ կարգուած է։

Սուլթան Պայազիտի և Թոփհանէի մէջ զինուորական երկրորդական վարժարաններ պիտի հաստատուին։

Դահիրէէն կը ծանուցանեն թէ քաղաքական խնդրոց նուազութեան պատճառաւ, Դաղի Մուխթար փաշա պարապոյ ժամերը դանելով, այս պահուս զբաղած է մեմէմմահիզի դասագիրքը մը պատրաստել որ թուրքերէն նմանօրինակ հրատարակութեանց ամենէն կատարելագործեալը պիտի լինի։

Վատի Հալֆայէն Դահիրէ հասած վերջին լուրերէն կ'երեւի թէ օգոստոս 12 24ին կռիւ մը տեղի ունեցեր է ի Տանկոլա, Բապալիչներուն եւ Տէրվիշներուն միջեւ եւ առաջինք յաղթող ելեր են։

Լրտեսք կը պատմեն թէ Տէրվիշներուն հրամանաց ներքեւ կազմեալ գունդեր ապստամբած են։

Դահիրէի զինուորական ակմբոց մէջ զրոյց կը շրջի թէ Տոնկղայի կողմն որ և է յարձակողական շարժում ընդհատուեր է ցնոր տնօրինութիւն։

Իզմիրէն կը գրեն թէ գերմանացի գիտնոց խումբ մը, որ երեք չորս ամիս առաջ Պէրկամա գնացած էր հնագիտական խուզարկութիւններ կատարելու, տեղւոյն կառավարիչ Հագգը էֆէնտիի կասկածն հրաւիրեր է. այս վերջինն հեռագրեր է բարձրագոյն իշխանութեան թէ գերմանացի գիտնականք, հնախուզութեամբ պարապելով հանդերձ, Բարասիի գաւառին մերձակից վայրերու յատակագծերը կը հանեն։ Դիտնականք բողոքած են թէ լրկ ամբաստանութիւն մ'է այդ։

Խնդիրն այս վիճակին մէջ լինելով, քննութիւն մը հրամայուած է։

Ցունական լրագիրք շատ կը խօսին միջադէպի մը վրայ որ տեղի ունեցեր է Ֆէնէրի Պատրիարքարանին մէջ։

Ամեն. Ցովակիմ Պատրիարքն այս օրերս Հէյպէլիի ամարանոցէն Ֆէնէր իջնելով, առաջին գործն եղաւ պաշտօնական ընել պատրիարքական փոխանորդն — որ միանգամայն իւր տեղապահն էր — եւ խցիկի մը մէջ փակել տալ Մէթիմնէի (Լէսպոս) Մետրապոլիտը՝ Տ. Նիկէփորոս։ Այս վերջինը կ'երեւի թէ արգելման պատճառն արժանացած էր Սինոդին օրինաց հակառակելուն պատճառաւ։ Ըստ յիշեալ օրինաց, Ցունաց գաւառական առաջնորդք որ Պատրիարքարանի վարչական ժողովոյն անդամ ընտրուած են, իրենց օրինական շրջանն աւարտելէ յետոյ պարտին իրենց պաշտօնատեղիներն ուղեւորիլ։ Արդ, թէեւ Տ. Նիկէփորոս իւր հոգեւոր պետին կողմէ երեք անգամ հրաւիրուեր է հպատակիլ օրինաց, սակայն դժկամակեր է մեկնիլ, անճահ կերպով մը «չեմ ուզեր, չեմ կրնար» պատասխանելով Ցովակիմ Պատրիարքին, որ անգամ մ'եւս իւր ներկայութեան կոչելով զայն, յորդորած էր Մէթիմնէ վերադառնալ։ Ասոր վրայ է ահա որ ըմբոստ եկեղեցականը խուցի մը մէջ փակուեր է։

Ցունական լրագրաց ոմանք քննադատելով այս միջադէպն, յանցաւոր կը դատեն զՊատրիարքն և կրկին թէ անձնական ատելութիւն ունենալուն այսպէս վարուած էր յիշեալ մետրապոլտին հետ։ Այս առեղծուածեան սկզբնապատճառ կը կարծուի այն ընդդիմութիւնը զոր Կարչաքոֆի դասեր ամուսնալուծութեան համաձաւոր դասին մէջ Տ. Նիկէփորոս ցոյց տուաւ Ն. Սրբազնութեան և Սինոդի անդամց մեծամասնութեան որոշման դէմ։

Ուրիշ երկու յոյն թերթեր կը պաշտպանեն զԾովակիմ Դ., յայտարարելով թէ շատ լաւ վարուած է այս պարագային մէջ։

Այս երկու տարբեր կարծիքներն յոյն մամուլէն հասարակութեան անցնելով, երկու կուսակցութեանց կազմութեան պատճառ եղած են։

Պրսպրոյ՝ ուստից կը քաղենք սոյն տեղեկութիւնները, կ'ըսէ թէ բոլորովին ումեկտ են այսպիսի բանակռիւներ մանաւանդ այնպիսի վայրկեանի մը յորում՝ այնքա՛ն անակնկալ դէպքեր տեղի կ'ունենան և Ցոյներն այնքան պէտք ունին «միութիւնը զօրութիւն է» առածին։ Անօգուտ է այնքա՛ն աղմուկ յարուցանել այս միջադէպին վրայ, մանաւանդ երբ կը լսուի թէ խնդրոյ առարկայ եղող եկեղեցականը Պատրիարքին ոչն համբուրելով զղջում յայտներ է և 10 օրուան պայմանաժամ տուեր է նմա գործերը կարգադրելով իւր պաշտօնատեղին ուղեւորելու։ Հետեւաբար այս միջադէպը փակուած կրնայ նկատուիլ։

Գերմանացի հռչակաւոր աշխարհագէտ Պ. Քիբէրդ քանի մ'օրէ հետէ մայրաքաղաքս կը գտնուի։

Պ. Քիբէրդ յատկապէս եկած է Եղեր ներկայ գտնուելու Սիլլոդոսի գիտական Համաժողովին որ արդիւնեցաւ։

Ընդ. կառավարութիւնը զանազան պայմանագրեր կնքած է ածուխի և նաւարեղինաց գնման համար զոր պիտի ամբարէ Թասոս կղզոյն մէջ, հանդէպ Դավալայի։ Այս պայմանագիրք կնքուած են եօթն ամսուան համար։

Թասոս կղզին, խտիվական ընտանեաց որոնքը, Խտիվին անձնական ստացուածքն է և 1841 ի պայմանագրոյն մէջ յատուկ յօդուած մը կայ անոր համար։

Երբեմն Ղալաթիոյ գարեջրատաղ միոյն մէջ ծառայող Ռօզա անուն հայ աղջիկ մը իսլամական կրօնն ընդուներ է իւր սիրած մէկ Թուրք երիտասարդին հետ կարենալ ամուսնանալու համար։

(Սպասմամբ.)

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ԱԶԳ.

Ցունաստանի Ազգային Պանքային Փոխառութեան Սեպտեմբերի 1ի վիճակահանութիւնը տեղի ունենալով, հետեւեալ թիւերը շահեցան.

Թիւ	Գրանց
85131	100000
75053	10000
82067	2500
166537	2500
6353	1000
10371	1000
59054	1000
114111	1000
129329	1000

Շահուած գումարներն ստանալու համար դիմել առ.

Յ. Տ. ԾԱՆԷԹՈՒ

ՀԵՌԱԳՐԱՎԱՐՔ

ԱԺԱՆՆ ՀԱՂԱՍ

ԺԱՄԱՆՈՒՄՆ ԱԼԷՔՍԱՆԴՐ ԻՇԽԱՆԻՆ Ի ՓԻԼԻՊԷ

Փիլիպէ, 1 սեպտ.

Ալէքսանդր Իշխանն ատ հասաւ Երեկ երիկուն։

Պերլին, 1 սեպտ.

Պ. Կիրս, Բեռլերսպուրկ կանչուելով, այսօր Ֆրանֆէնսրատսի մեկնեցաւ։

Փիլիպէ, 2 սեպտ.

Պ. Սդամպուլոֆ զոր տեսայ, ըսաւ ինձ. «Միակ պատճառն որով օտար միջամտութիւն մը կրնայ տեղի ունենալ ի Պուլկարիա՝ քաղաքային պատերազմն է. ուստի կ'ուզենք քաղաքային պատերազմի առաջքն առնուլ։ Քաղաքային պատերազմ կը ծագի այն տաեն միայն երբ չափազանց խստութիւն ցուցնենք օգոստ. 21 ի յեղափոխութեան հեղինակաց։ Ուստի, Իշխանն հաստատապէս որոշած է կատարեալ ներում չնորհել անոնց։ Արդէն, Պ. Պ. Քարավէլոֆ, Զանքոֆ, Պուրմոֆ և այլք, զորս Մուդբուրոֆ գնդապետը ձերբակալած էր, արձակեցան Իշխանին հրամանաւ։»

—Իշխանն այս երեկոյ Փիլիպէէ կը մեկնի Սոֆիա երթալու համար։

Փիլիպէ, 2 սեպտ.

—Այս առաւօտ ժամ 8ին Փիլիպէ հասանք, ընդհանուր խանդավառութեան մը մէջտեղ որ Ռուսճուքէն մեկնելէս ի վեր դադրած չէ. բոլոր ճամբուն վրայ (գիւղերը), Եէնի-Պազարէն ի Փիլիպէ, ժողովուրդն ամեն կայարաններու վազած էր՝ տօնելու համար Պուլկարիոյ Իշխանին վերադարձը. ամենուրեք, ժողովուրդն և բանակն հաւատացին իրենց անձնուիրութիւնն առ Իշխանն։

Փիլիպէ, 2 սեպտ.

Ալէքսանդր Իշխանն այս երեկոյ ժամ

ՅԻՆ (երէկ իրիկուն) Փիլիպէէ ճամբայ ելաւ Սոֆիա երթալու համար։

Վառնա, 1 սեպտ.

Ալեքսանդր Իշխանին Պուլկարիա վերադառնալուն առթիւ, Վառնա կենդրական իրիկուն դրօշներով զարդարեցաւ և ընդհանուր լուսաւորութիւն եղաւ։

Օգոստ. 30ին Վառնայի ռուս հիւպատոսն հեռագիր մ'առաւ, ծանուցանող թէ Բեգերսպուրկի պատուիրակ մը ճամբայ ելած է, Տօլոռորաքի (Տօլիռորաքի՞) Իշխանն, որ պաշտօն ունի Սոֆիա երթալ, առժամանակեայ կառավարութեան հետ խորհրդակցելու և համաձայնելու համար վերջին եղելութեանց նկատմամբ։

Վառնայի ժողովուրդն հանդարտ է։ Բայց զինուորական տարրը շարժման մէջ է։ Ամեն օր զինավարժութիւն կը կատարեն քաղաքապահ զօրքերն, որոց տեղ քաղաքին պահպանութիւնն յանձնուած է մերձակայ 300 գիւղացւոց։

ՍՈՖԻԱ, 2 սեպտ.

—Մուդքարոսի գնդապետն, որ նախընթաց օր Սոֆիա մնած էր չորս զօրագնդով, ձերբակալել տուած էր զՊ. Զանքոֆ և Պ. Գարավէլոֆ և օգոստոս 21 ի յեղափոխութեան գլխաւոր հեղինակները, սահման, Իշխանն հրամանաւ, Պ. Պ. Զանքոֆ և Գարավէլոֆ արձակուեցան։

ԱՆԳԼԻՈՅ ՊԱՆԿԻ

Լոնտոն, 2 Սեպտեմբեր

Անգլիոյ Պանքային շաբաթական հաշուեկշիռը՝ նախորդ շաբթուան հաշուեկշռոյն հետ բաղդատմամբ՝ հետեւեալ տարբերութիւնները ցոյց կուտայ.

Պատրաստ մետաղադրամ—	
յաւելում—անգլ. ոսկի	121,000
Փոխանակագիրք և այլ թղթեր—նուազում—անգլ. ոսկի	5,000
Պանքնոթք ի պահեստի—	
յաւելում—անգլ. ոսկի	249,000
Պահեստի դրամից համեմատութիւն յանձնառութեանց հետ	44 %

ԴՐԱՄԱԿԱՆ ԳԻՆԻՔ

ԳԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԻ

Վարթիա, 22 օգոստոս

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈՒՌԱՆԱԿԱԳՐՈՅ

Ամենայն տեսակի վրայ պանքային	110 3/8
3 » » » (վճարքին)	110
» Բորտի » (պանքային)	22 85
» » » (վճարքին)	22 92 1/2

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԾԱԹՂԹՈՅ

Օսմանեան Քօնսոլիտ

		Դիմեկան
Եռէկ երկու գոյ. (Հին. D. Ա. Բ.)		15 35
Գերայրն գոյուեցեալ մասը	»	15 35
Բոլորի մէջ	»	— —
Առաջնոյն գոյուեցաւ	»	15 31
Բարձրագոյն գին	»	15 33
Նուազագոյն »	»	15 30
Կէս օրին	»	15 32
Փոխառութիւն 1858 A. Սերի		23
» 1862)		
» 1860)		
» 1863) B. » »		14 30
» 1872)		
» 1865)		
» 1869) C. » »		15 31
» 1873)		

ԻՆԻՖԻԷ ԵգիպտացԱն

Իրեկ իրիկուն գոյուեցաւ	81 10
Այս առաւօտ գոյուեցաւ Գ. Կ.	81
Կէս օրին	81

ԲԱՆԿԵՌԱՅԻՆ

Ասիական ֆէնտերալ	Գ. Կ. Ընդ. Լ.	3 7
Գրեսամ ֆէնտերալ	Գ. Կ. Օ. »	5 30
Գանգ ոք Դիսն	» »	4 35
Սօս. Շանտ և վայրեր	» »	3 12
Իրլանտայ	» »	280
Բանկիրի երկաթուղի	Ֆր.	35 25
Ամերիկահան ոք Բրիտանիէ	»	—
Բանկերաց Լաւրիօնի	»	63

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՅ

Օսմանեան ոսկի	ՊՐՈ.	100
20 ֆրանկնոց	»	88 2
Անգլիական ոսկի	»	110 22
Բ. Լիմերիքալ	»	90 25
Քսիմից	»	54 15
Ռուսական Թղթագրամ	»	9 28
» արծաթի	»	88 25
Ֆլորին	»	8 30
Մեծ. արծ. (տարբ.)	»	108 2
Վ. Եղնոց	»	103
Հին գնոց	»	102 20
Մեծ դիք	»	98 10
Թաս. ֆէ	»	45

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԳՈՐԾ

Լոնտոն, 2 Սեպտեմբեր, ժամ 5 վայր. 15 երկոյ

Անգլ. քանսոլիտ		101
Օսմ. » Սերի Դ. բացուեցաւ		14 5/16
» » » գոյուեցաւ		14 1/8
» » » Ա.		23
» » » Բ.		14 3/4
» » » Գ.		14 1/8
Օթոման 1874		72 3/4
Փոխառութիւն 1877		85 1/4
Ռանք Օթոման		9 7/8
Ռուսական փոխառ. 1873		97 3/4
Եգիպտական միացեալ (իւնիֆիէ)		72 3/4
» առանձն. (բրիկիդէ)		95 1/8
Տարբա Սանիէ		71 1/8
Ցօմանիալ (փոխառ. Բօշիլ)		93 3/4
Հունգարական պարտատոմսիր 40/0		— —
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ		— —

Վիեննա, 2 Սեպտեմբեր, ժամ 4 երեկոյ

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	126 50
Օսմանեան երկաթուղի	16 70

Բարիզ, 2 Սեպտեմբեր, ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

Դրամական Ռանթ 4 1/2 0/0		109 70
» » 3 0/0		83 17 1/2
Օսմանեան քանսոլիտ Սերի Գ. բացուեցաւ		14 40
» » » գոյուեցաւ		14 22 1/2
» » Սերի Բ.		15 40
» » Գ.		14 40
Օսմանեան երկաթուղի		34 —
» Ութերի բաժնեթուղթք		— —
Ռանք Օթոման		499 37 1/2
Գրեսամ Լիոնէ		538 75
» Ցօնսիէ		1382 50
Բաժնեսամ Լիոնի		1221 25
Սուէզի ջրանցք		2012 50
Ռուսական 5 0/0 1877ի		101
Իտալական Ռանթ		100 25
Եգիպտական միացեալ		370
Սպանիական (արտաքին)		60 7/8
Բրիտիշ Թրէյտ		353 75
0/0 Հելլենական		— —
Չեք Լոնտրայի վրայ		25 28

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՔ

«ԱՐԵՒԵԼՔ»ի

Ի ՋՈՒՂԱ, 1-13 յուլիս

Աչխարհիս վերայ երկրորդ լուսաւորիչն է աղտա լրագիրը, որպէս զի ամենայն մարդ ամենայն ինչ կարդայ և հրատարակէ, դովաւ մարդուս վարքն կ'ուղղուէ և միտքը կը բացուի խաւարէն ի լոյս, այլ մեք Ջուղայարնակ Հայերս տարաբաղդապէս զուրկ եմք այսպիսի մի ազգօգուտ առարկայէ, թէ և միանգամայն կարօտ չմնամք ճաշակելոյ քաղցրութիւնը Աչէ-Եէ պատուական օրագրի, առ որ վատահացեալ յառաջնամ համառօտիւս յայտնել Ջուղայարնակ Հայերուս այժմեան դրութիւնը։ Արդարեւ անցեալ դարուց մէջ այն անձինք որ բարերար և երախտաւոր հանդիսացան առ իւրեանց բնութիւնակիցը, ո՛չ միայն իրրեւ լոկ մարդ, այլ գեր քան զմարդ գովեցան մարդկանցմէ, և մեծամեծ պատուոյ ընդունակ լինելով՝ վերակոչեցան դիւցազն հոյակապ և այն։ Ջուղայս մեր թէպէտ և ինչ ինչ ժամանակամ ենթակայ եղած է ազգի ազգի վնասոց և տառապելութեանց, հարստահարութեանց և նեղութեանց, բայց այժմ ուղղութեամբ Տեառն մեք լսա որում մշնամք ընդ հովանեաւ բարձր ընորհաց Նորին Բարձրաստիճան և Վսեմաշուք Արքայորդւոյ Զէլէլ-սօլթանի, գրեթէ այնպիսի ազատ և խաղաղ կեանք, ընորհներ և սէր կը վայելեմք ըստ ամենայնի, որ ոչինչ անգամ չարժանացան տեսանել մեր նախնիքը. ուստի ի՞նչ լեզու է որ գովեստ և օրհնութիւն չի կարդայ այսպիսի մի իրաւատէր, արդարակորով և բարեմիտ կուսակալի. այլ մեք ընորհապարտք այնպիսի մի երախտագէտ ոգւով եմք լցեալ՝ որ ոչ լեզու կարէ պատմել և ոչ գրիչ նկարագրել. ուստի ամենեքեանս համաձայն փառք Տեառն վերառաքելով՝ կը հայցեմք պարգեւել նմա փոխարինութիւնս բիւրապատիկ։ Այլ սորին հակառակ ունիմք մեր հանդէպ գայլ որսող գառան զգեստուոյ (միսիոնար բողոքական) որն որ 13 տարիէ ի վեր Ջուղա մուտ գործելով, որպէս գայլն կ'սպասէ ամպոռ օրուան, ահա ես այնպիսի մի ժամանակում մուտ գործեց անտերունչ հօտի մէջ, որ ամենայն ադգատ և չքաւոր անձն իւր մայր եկեղեցին և կրօնը կը փոխէր մի հայի. եւ այսպէս միշտ պատրաստի լարած ունենալով իւր որոգայթը՝ կ'որսայ ընդհանրապէս կարօտ և պարզամիտ անձանց. իսկ եթէ ի՞նչ հետեւանք պիտի ունենայ, գործքն ապացուցանեն։ Վերն ասինք որ մեր նախնիքը յառաջնումն կրած են ամեն տեսակ հարստահարութիւնք եւ նեղութիւնք, բայց ամենայն ըստ մարմնոյ է եղած, գէթ իւրեանց ճշմարիտ հաւատ և կրօնը ողջմտութեամբ և ջերմեռանդ կերպով են պահած և ճշմարիտ հաւատով կնքած իւրեանց մահկանացուն. բայց մեք որ ըստ ամենայնի ազատ և խաղաղ անցուցանեմք մեր կեանքը ի ընորհաց վեր բարեմիտ արքայորդւոյ, ցաւեմ ասել որ ոչ միայն ունիմք հոգւոյ թշնամի և խանգարիչ հաւատոյ, այլ և ոչ պակասին մեզանէ ինչ ինչ նեղութիւնք որ անմիջապէս կրեմք ըստ մարմնոյ ի ձեռն վեր բողոքականաց, յորոց մէկին ի յայտ բերեմ ատոմնօր, թո՛ղ ամենայն հայ կարդայ և հանկայ միսիոնար բողոքականաց գործողութիւնքը, որ ըստ երեւութին իւրեանց ճշմարիտ բողոքական եւ քարոզիչ կը ձեւացնեն մարդկան առջեւ։ Ամսօք յառաջ վեհ մի պատահեցաւ տեղւոյս ի մէջ միսիոնար Դաւոօ Բրուսի եւ կոչկակար Ղազար Անդրէասի. այս խնդրոյ համար երկու փաստաբանք էին կարգեալ տեղւոյս Պարսիկ Դենպետաց ատենամբ. Դ. Բրուսի կողմանէ Ռնացական Շէֆիդ բողոքականը. Ղազարի կողմանէ Պ. Յարութիւն Թարգէսոս. զկնի երկար վաստաբանութեանց երբ յիշեալ Մնացականը տեսաւ կը յաղթուէր որով և անչուշտ խայտառակելոց էր Պարսիկ դրան, ադուէսաւ նման իւր նենգութիւնը ի գործ դրաւ Յարութիւնին ընելով. «Հարի չէ միւս անգամ այսոքով գալ. թո՛ղ Ղազարը գայ Դ. Բրուսէն հրաստարական ներում ադաչէ, հաւատի եմ որ նա անկիւնաշարութեամբ կը թողնի»։ Յարութիւն պատասխանեց. «Հիմա որ կը տեսնես իրաւացի փաստերովս յաղթական եմ, այդպէս կ'ըսես, բայց այն ժամանակը անմեղ Ղազարին առանց որոշ հիմնաւոր պատճառի եւ առանց ո՛ եւ է քննութեան մատնեցիք կառավարութեանը եւ եօթն օր եւ եօթն գիշեր բանտն ձգել տուիք, չգիտէ՞ք արդեօ՞ք որ այս տեղ դատ կը բայուէր եւ գուբ ամենայարատ կը մնայիք դատաւորի առջեւ։ Ուրեմն լա՛ կը հանկցուի որ գուբ ճշմարիտ աւետարանական անունը փչացնելով՝ ցոյց կ'տաք ձեզ բողոքական քարոզիչ, մինչդեռ գուբ քարոզութեան կը կարօտիք արդէն։ Ասա՛ տեսնեմ ո՞րն է ձեր Քրիստոնէութեան եւ աւետարանի գիտցածը, արդեօք անմեղ մարդոյն բանտարկե՞լն է Քրիստոնէութիւն թէ բանտից ազատելն է Քրիստոնէութիւն։ Ինչ և իցէ գուբ Ղազարին լա՛ կոչկակար տեսնելով՝ կոչեցիք և խնդրեցիք իւրմէ ձեզ մատ գործելոյ, որպէս և ասիք. «Մեք չատ հաւանած եմք քո կոչկակարութեանը, ուստի խնդրեմք գործիքդ բերես, ինչ որ կաչի և դրամագլուխ հարկաւորուի՝ քեզ կը տամք, գու ինչ որ չահեցար ամենը քեզ լինի, քանզի կարօտաւոր ես և մեր նպատակն է քեզ օգնել, միայն խնդրեմք երեք հոգի վարժատան աշակերտներից արհեստ ուսուցանես յօգուտ իւրեանց և միւս աշակերտաց որ այսու հետ պիտի ուսանեն եւ այդ արհեստի միջոցաւ կենցաղավարեն»։ Ղազարը ևս բոլորովին մոլորմամբ ընդունեց և որչափ որ կարիքը խոստացաւ ջանաց և ուսայց. բայց չգիտէր որ այդ ամենը միջոցք էին որպէսզի և իւրեանց մտաւոր վարդապետութիւնը զինքն ընդունել տալոյ. բայց երրոր առ ժամանակ մի փորձելու համար հաղորդակցութիւն ըրաւ ձեզ հետ, անդէն հակացաւ հանդամանաց դրութիւնն և ձեր բուն նպատակը, ուստի ղղջալով վերադարձաւ իւր մայր եկեղեցւոյ գիրկն և երդուաւ միւսանգամ հաղորդակից չլինել նորադանդից։ Անչուշտ այս դէպքն ի խոր խոցելոյց էր սիրտն, որպէս զի ի նախանձու բռնադատեալ ոչ միայն իւր իրաւունքը չտուիք, այլեւ անկարգաւոր մատնեցիք կառավարութեան, զրպարտելով թէ գող է և բանտը ձգել տուիք։ Բնութեան օրն տակիք թէ խարդախութիւն է արած հաշուոց մէջ, թէև չատ ջանացիք այս զրպարտութիւնը հաստատել անմեղին վերայ, բայց ապա՛ռն որ չյաջողեցաք, այդ արեւ ճշմարտութիւնն յայտնի էր։—Ղազարը ըռնաւ գրել կարդալ չգիտէր, բոլոր հաշուեդիրը, գրելը, գրամը, առեւտուրը, ամբարը, գործատուն, աշակերտքն և աշակերտաց բնակութիւնը ամենը ձեր տան և իշխանութեան ներքոյ է եղած. ամբատանեալն ամբողջ այդ երկու տարին որ ձեզ մօտ կը գործէր առաւօտը զօր կ'երթայր գործատուն և երեկոյին յայտնի կ'երթար իւր տունը, և գուբ ի վերջոյ գող և խարդախ կոչեցիք անմեղին, ի՞նչ իրաւամբ։ Չէ՞ միթէ ձեր հաշուեգիրը ցուցանում է որ ի մէջ այս երկու ամաց 2600 զանիք շահեալ է Ղազարը, եթէ կասէք շահածին կէսը մերն է եւ կէսը Ղազարին, ուրեմն 1500ը կը հասանէր նման բաժին, ընդէ՞ր 2500 զանի՞ք էք տուած իւրն և մնացեալ էք ի հաշիւ ձեր. եթէ կասէք նորա վատնեալ կոչկաց գներն ինքն էր ստացեալ, ապա ընդէ՞ր չընթացս այս անցեալ երկու ամաց չպահանջեցիք և ամենը գրեցիք ձեր հաշուեգրումը եթէ ձեր ընդունելութեամբը չէր։ Կը թողնենք այս եւս եթէ Ղազարը իրաւունք չունէր եւ յաւել գումար էիք տուած ի րն անգիտութեամբ, ընդէ՞ր այս վերջին անգամ եւս մի 20 և 40 զանիք պարտաստ գումար տուիք իւրն։ Կը խնդրեմ խարդախութիւններդ մի կողմ թողնել և մարդասիրաբար խոստովանիլ տեսնեմ ինչո՞ւ տուիք։ Կերեւի թէ իրաւունք ունէր։ ապա ընդէ՞ր մնացեալ 210 զանիքը չէք տալ։ Ով ճշմարիտ բողոքականք, ո՞ր իսղմի մասք երեք ամեն ի վեր անմեղ մարդոյ ձեռքի գործիքը բանութեամբ պահելով վերջին տառապելութեան մէջ էք թողած այնպիսի մի անձն՝ որում քաջ գիտէք չունի ձեզ նման Լոնտոնի եւ Ամերիկայի աշխարհ եւ անհամար երկաթ, այլ թէ իւր ասան և խիտ միջոցաւ պիտի ապրի եւ եօթը գերդաստան կառավարէ. չգիտե՞ք այդեօք արհեստաւորը կը նեմանի ձկան որ եթէ ջրէն դուրս հանեն, հողի վրայ անմիջապէս կը թարշամի։ Ոչ ապաքէն ձերդ դիմած դենպետ եւ քաղաքապետն տիրատարեալ Ղազարին անմեղ ելն կոչած իւրեանց գնաւորումն եւ հրամայեալ են ձեզ յետ դարձնել նորա իրաւունքն եւ գործիքը. ուրեմն ի՞նչ ըսել կ'ուզէք որ մինչ ցայսօր ոչ տուած էք եւ ոչ եւս կամիք տալ. գովաւ կը հաճայուի որ ոչ թէ Դ. Բրուսը միայն Ղազարի հետ կիրք ունի, այլ և կը սիրէ կառավարութեան հետ հակառակել եւ կառավարութիւնը կառավարութեան հետ թշնամացնել եւ խռովութեան առիթ լինել. Փրկիչն մեր Յիսուս ոչ կոչկակարութեան արհեստը կը բանեցնէր եւ ոչ ասասցանկութեան, այլ թէ միմիայն քարոզութեամբ հաւատացեալ ժողովեց. ուրեմն գուբ չէք բարեկամ Քրիստոսի, այլ դատաւան. քանզի Քրիստոս իւր անգին արեամբը ժողովուրդ գնեց եւ գուբ երկաթով գնել կ'աշխատիք։ Ըսէ՛ք տեսնեմ ո՞րն է ձեր ըրած գործը. 24 ապրիլ 1886 թիւ Աչէ-Եէ լրագրի մէջ կարդացի որ Ամերիկայի խոնա, մի Դարանամը իւր տասը տարուան քարոզութեամբն հաղիւ կարողացեր էր մի հայ ծառայ ձեռք ձգել, որում այնքան նեղութիւն էր տուած, որ պարտաւորեալ էր մահմետականութիւնն ընդունել. միսիոնարի օգուտն այս է եղեր որ տասն տարուան ընթացքում մի հայ կարողացեր է տաճկացնել։ Խոպհան քաղաքի բողոքականաց լարի գործքը տեսնենք ո՞րն է. մերձ 15 տարուն այս է եղած, հաղարաւոր գումարներ ծախսած են իւրեանց, իւրեանց տուներ և ձիեր վարձարելով, կ'ըսեն թէ «հեթանոս կը քարոզեմք». ըսէ՛ք տես եւ՞ր մէկ հեթանոսն էք մինչ ցայսօր մկրտած և Քրիստոնեայ չլինած. Փրկիչն Յիսուս աշակերտաց հրաման տուաւ հեթանոսաց աւետարանն քարոզելոյ, ո՛չ թէ պատուիրեց հաւատացեալ Քրիստոնէից և միրտեանեաներուն մոլորեցնէք և անմիաբանութեան չար որմներ ցանէք նոցա մէջ։

«Շատ անգամ լսած եմք այս բողոքականներից որ հոգւոց հանելով կ'ըսեն թէ «չատ կը ցաւիմք հայ լուսաւորչականաց արգիլութեան և մնաց թմրութեան վերայ. երանի՞ թէ մեզ հաղորդակից լինէին որ մեզ նման սուրբ հոգւոյ շնորհն ծառայեր նոցա սրտերու մէջ»։ Ուրեմն կ'երեւի թէ սուրբ հոգին ալ այժմեան դարուս երկաթ և հարաստութիւն կը սիրէ, և որմէհետեւ հայերը չունին Ամերիկայի գումար, զուրկ կը մնան սուրբ Հոգւոյ շնորհքներէն։ Բայց լաւ կը լինէր եթէ Պատ. բողոքականք աչինչ անգամ քաղաքի մէջ չմնային, այլ թէ մի անմարդանակ տեղ ժողովեալ՝ ձայն հրատարակէին թէ «Սուրբ Հոգւոյ շնորհն ծառայած է մեր սրտերու մէջ». քանզի միշտ հաստատում է այս ձայնը մեր ականջաց, բայց ապա՛ռն որ գործքերը բոլորովին տարբեր կը տեսնենք։ Ինչ և իցէ ճշմարտ հայը չի խաբուիր երկաթի և չի փոխեր իւր ճշմարիտ դաւանութիւնը. այլ թէ միշտ հաստատուն կը պահէ իւր Հայաստանեայց Առաքելական Մայր եկեղեցին և կրօնը, այո՛ շատ անգամ հայի ականջին զանգակի նման կը դպչի նորադանդից բարբանջմունքը և կը կրէ շատ հաշտումներ, բայց չի ներգործել, կը նմանի հողմոյն որ յարուցելից կուգայ և յարուցուտ կերթայ, շատ անգամ կը բաղխէ հոյակապ տանը, բայց չէ կարող մնասել. քանզի ի վերայ վիմի է հաստատեալ. թո՛ղ ուրեմն պարծենայ բողոքականը իւր աշխարհային փառքով և հարստութեամբ, և հայը իւր Տիրոջ խաչովը միայն, ըստ ասից Պօղոսի Առաքելոյն թէ «Ոչ իւրք պարծիմ, բայց միայն ի խաչ Տեառն»։ ԻՐԱՒԱՄԷՐ ՈՒԲ

ՍԱՄՈՒԷԼ Ջ. ԹԻԼՏՐՆ

Նիւ-Եորք, 12 օգոստ.

Կրէ-յսդոնի իմաստունն, Սամուէլ Ջ. Թիլտրն, օգոստ. 4ի առաւօտուն, միջօրէէն իբր երեք ժամ առաջ, աւանդեց իւր վերջին շունչն ի հասակի 72 ամաց և մի քանի ամսոց։ Ժամ մ'առաջ Մէ.ինէն ցիպլիֆոռնիա, այսինքն Միացեալ Նահանգաց մէկ ծայրէն միւս ծայրը, դրօշներ ձողերու կէսէն սկսան պարզուիլ ի Նշան ազգ. վասն մեծ կորստեան, զոր Ամերիկացիք ըրին յանձին առաքինի և անշահասէր հայրենասիրին։

Մր. Թիլտրն իւր մահուան ատեն կը բնակէր Նիւ-Եորք քաղաքին ոչ շատ հեռի Եոնքերս քաղաքը, Հրատրն գետին վրայ Կրէ-յսդոն կոչուած տեղն, ուր գնած եւ մեծ ծախքով ընդարձակել տուած էր աքանչելի ամարանոց մը բնութեան և արուեստի բիւրազգի գեղեցկութիւններով զարդարուած։ Ամարանոցն իւր ընդարձակութեան և գեղեցկութեան կողմանէ եթէ չէ լաւագոյն, ետ չմնար ամէնէն հարուստ Ամերիկացիներու և ոչ մէկուն ամարանոցէն։ Կը բաղկանայ տասն և վեց հէնքերէ որ կը ծածկեն ընդ. ամէնն 29, 662 քառակուսի ոտք գետին։ Բուրաստաններն և մրգաստաններն են անման և տարւոյն ամէն եղանակին մէջ կը հասցուցնեն գեղեցկագոյն ծաղիկներ և համեղագոյն պտուղներ։ Միայն հաւնոցին համար ծախք եղած է 6,000 թալէր, և արքաղի մը գին տրուած է 200 թալէր, աւելի քան քառասուն անգրգիական լիրա։ Մրգաստանի մէջ կան ութ տուն, ջերոց, պտղոց համար, ջրա՝ որթերու, չորա՝ գեղձերու, մասնաւոր տեղեր՝ արեւադարձի երկիրներու յատուկ փափուկ տունկերու, ջրային տունկերու, թէյի և ձմեռնային վարդերու համար։ Մր. Թիլտրն ամէն բանի ընտրին և գեղեցիկը կը սիրէր, եւ իւր սիրած բաները ձեռք բերելու համար դրամ չէր խնայեր։ Մէկ ընտիր կովի համար տուած է 14,000 թալէր, և ուրիշ շատ արջառներ գնած է իւրաքանչիւրին տալով 1000ական թալէր։ Զոյգ մը ձիու համար տուած է 14,000 թալէր։

Այս ամարանոցն էր Ռամկավարական կոչուած կուսակցութեան գլխաւորներուն համար տեսակ մ'ուխտատեղի, ուր կ'երթային անոնք Կրէ-յսդոնի իմաստունն խոհական խորհուրդները լսելու քաղաքական կարեւոր խնդիրներու վրայ։ Հոս Սամուէլ Ջ. Թիլտրն կ'անցուներ անդորր կեանք, վայելելով ինչ որ բնութիւն, արուեստ և մշակեալ ճաշակ կուտան մարդուս։ Եւ որովհետեւ հանգուցեալ մեծանուն հայրենասէրն էր ժուժկալ և չափաւոր ի կերակուրս և յըմպելիս, մեծ հոգ ունէր իւր առողջութեան, ցամաքի եւ ջուրի վրայ պտտելու, քնոյ և զբօսանաց որոշեալ ժամեր կուտար, եւ օդի եւ եղանակներու յանկարծական փոփոխութիւններէն կը պահպանէր իւր անձն՝ ինչպէս պէտք էր, բոլոր բարեկամք և ծանօթք կը յուսային որ դեռ տասը տարի եւս պիտի ապրէր Մեծ Բարեկարգիչն, որոյ կեանքը մասնաւոր օրհնութիւն եղած էր Նահանգին ուր կը բնակէր, և որոյ կուսակցին եղած էր։ Ամբողջ Նոր իսկ մերձաւոր ազգականք և բարեկամք Մր. Թիլտրնի պատրաստ չէին մեծ հարուածին, որ որչափ յանկարծական էր, այնչափ աւելի կարեւէր խոցեց անոնց և բիւրաւոր հայրենակցաց սիրտերը։

Մր. Թիլտրն ամուսնացած չէր, բայց ունէր շատ մը մերձաւոր և հեռաւոր ազգականներ, որոց համար, ինչպէս նաեւ իւր հաւատարիմ սպասաւորաց և ծառայից համար կտակած է գումարներ որ ըստ ինքեան բաւական մեծ են, սակայն փոքր կ'երեւին հանգուցելոյն մեծ հարստութեան նայելով։ Բոլոր հարստութենէն, որ վեց միլիոն թալէր կը հաշուուի, Մր. Թիլտրն իւր ազգականաց, բարեկամաց և ծառայից, նաեւ Եոնքերսի և Նիւ Լիպանոնի մէջ ձրի գրատուններ հաստատելու համար կտակած է 1,750,000 թալէր, և մնացեալ մասն աւելի քան ՉՈՐՍ ՄԻԼԻՈՆ ԹԱԼԷՐ, թողած է Նիւ Եորք քաղաքին մէջ մեծ գրատուն մը և ձրի ընթերցարան մը բանալու, և գիտութեանց յառաջադիմութեան համար ընելու ինչ որ յարմար և օգտակար կը համարին կտակատարք։ Կտակը որ մեծանուն հանգուցելոյն գրչէն եղած է, արդարեւ է մեծ գործ կորովի, արդարադատ և մարդասէր մարդի մը, և կ'աւելցունէ համբաւն հեղինակին որ իւր արդարակորով մտաց համար միշտ կը գովուէր։ Ինչպէսին թէ լրագիրն այսպէս կը խօսի Մր. Թիլտրնի կտակին վրայ. «Մր. Թիլտրն վերջինն է այն հատարակաց բարերարներուն որոց անունը պիտի արձանագրուին պատմութեան մէջ իւրեւ անուանք հաւատացողաց թէ հաղորդութիւն չկրնար ընել ժողովրդեան համար աւելի ազնիկ բան, կամ այնչափ ազնիկ բան որպէս տալ անոնց ձեռքը գիրք, կամ ուրիշ խօսքով, տալ անոնց լոյս և գիտութիւն։ Մր. Թիլտրնի կտակին այն տրամադրութիւնք որ կը թողուն մեծակակ գումարներ հաստատելու համար ձրի գրատուններ Եոնքերսի և Նիւ-Լիպանոնի մէջ՝ են ճիշդ ինչ որ կապատուէին այն բարի քաղաքացւոյն իմաստութենէն և յստակ միտքէն։ «Բոլոր կարողութեամբդ ստացիր գիտութիւն։» Ծաղիկ և պտուղ կրնան փրթթիլ և հասունանալ բիւրաւոր կերպերով, բայց այս է բուն արմատը։ Դիրքեր են մեծագոյն զօրութիւն յաչխարհի, և նա որ կը լայնցունէ և կ'ընդարձակէ այդ զօրութիւնն է մեծագոյնն ի նոցանէ որ կ'օգնեն աշխարհի։»

* * *

ՍԻՆԿԷՐԻ

ՃՇՄԱՐԻՏ ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՑՆԵՐը

Կը գտնուին միմիայն ի Պոլիս, Մահմուտ բաչա, 90,—ի Կալաթա Կլավանի խան, 2,—ի Բերա, Կալաթա Սէրայի դիմաց։

Ժ. ՆԻԷՏԼԻՆԿԷՐ

Վճարման դիւրութիւն

Զգուշանալ կեղծերէն։

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ՐՈՊԵՐԹԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Սոյն վարժարանիս յառաջիկայ տարին պիտի սկսի սեպ. 3/15 ին։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել ի վարժարան, Բուսմելի Հիսար։

ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Ի ԲԱՆԿԱԼԹԻ

Ծանուցանելով Պատ. Ծնողաց եւ խնամակալաց թէ Վարժարանս Սեպտ. 1/13ին վերսին իւր տարեկան ընթացքն պիտի՞ սկսի, կ'աշաչէ վարչութիւնը որ ամէն նոյնին աշակերտելու փափաքողներն առանց յապաղման վերոյիշեալ օրը վարժարանս մտնելու բարեհաճին։

ԱՌԲԻԶ

Հ. ՆԻԿՈՂԱՅՈՍ ԱԻԲԷՐԵԱՆ

1—3

ՄԵԶՈՒՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Սեպտեմբեր 1, օր երկուշաբթի, կը վերաբացուի վարժարանս և 3ին, օր չորեքշաբթի՝ կ'սկսին դասախօսութիւնք. ուստի աշակերտուհեաց պարտաւորութիւնն է նոյն օրին ներկայ գտանիլ ի վարժարանի։ Ազգայինք՝ որոց փափաքն է իւրեանց աղջիկ զաւակունքն յանձնել վարժարանիս դաստիարակութեան, ամենագլխին սկսեալ ամեն օր կարող են տեսակցիլ անօրիորդութեան հետ ի վարժարանի։

Հիմնադիր-Տնօրէն

Մ. Ս. ՄԷԶՈՒՐԵԱՆ

15 օգոստ. 1886

Իսկիւտար-Իճատիէ

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Պատ. Կարապետ Գարրիէլեան պատիւ ունի ծանուցանել հայ հասարակութեան թէ ինք յառաջիկայ կիրակէն (սեպտ. 3 ըստ Լատ.) սկսեալ ամեն կիրակի պիտի քարոզէ կէս օրէն մէկ ժամ յառաջ Ֆրանսիզ Մէսմորիէլ սրահին մէջ Բրիտանական Թղթատարատան դիմացը, ի Բերա։

Տ. Մ. ՏԻՆԱՆԵԱՆ իւր բնակութիւնը փոխադրած է Պոլիս, Պալի Փաշա, թիւ 16 տունն, ուր ամեն օր կ'ընդունի իրեն դիմող հիւանդները։ Հինգշաբթի օրերը միջօրէէն վերջն ալ ձրիապէս կը դարմանէ աղքատները։ 20—35

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍԲԷՐԻ

Սէլիմիէ գրչլայի հիւմայունքրն Հարեմ իսկէլէսի ճիհէթիստ քեայնի պէյլիք չէշմէ ճիվարրնտա օն աթիք արչրն գուրթրինտէ վէ օն գուլաճ ումքիստէ մադթուէն հափը իթիտրիւկճէք քէպիր գուլունրն իճրա օլունան միւնագասարնրն ազսոթօսրն երկիրմի պէչինճի փաղար իրթէսի կիւնի գարարը գաթիսի վէ իրթէսի կիւնի եուզտի պէշ թէնճիլի իճրա վէ գապու օլունճաղրնտան թալիպ օլանլարրն իսթիհքիամ վէ ինչանթ տարէսնտէ միւրաճաաթ իթմէյէրի ի-լան օլունուր։

21 աղօսթոս 1886

1—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍԲԷՐԻ

Նէզամիյէ էլզիսէ անպարրնա իթթիսալ օլունան նիւմունէսինտէ վէ չուրութը մուգարրէրէսինտէ թէվֆիգէն միւպայնա օլունմադ իւզրէ մէվգրի միւնագասայա գանուան եիւզ օն սէքիզ պին ատէտ գօչալը սիյահ հարիր նէֆէրաթ բիւսկիւլինէն պէհէրի օթուզ տէօրթի բարայա օլարադ թալիպի էօհտէսինտէ օլուզ աղօսթօսրն երիմի պէչինճի բաղար իրթէսի կիւնինտէ գատար պէհէր կիւն միւնագասասը պիլ եճրա մէզքիւր կիւնտէ գարարը գաթիսի վէրիլէճէկճէսինէ, իթթա եթմէյէ թաղիպ վէ երիմի ալթընճը սալը կիւնիւ եիւզտէ պէշ թէնճիլինէ բաղիպ պուլունանլարրն մուգամը Սէրասքէրի լէվգիմնթը ումմիպէյէ տաիրէսինէ կէլմէյէրի իլան օլունուր։

21 աղօսթոս 1886

1—3

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԹՀ ՊՐԻԹԻՇ ԵՒ ՄԷՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 5,591,956
ՀԱՍՍՅԹ 1884 ՏԱՐԻՈՅ 1,718,462

ՆՈՐԹՀԲԸՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 2,993,181
ՀԱՍՍՅԹ 1884 ՏԱՐԻՈՅ 828,858

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած դրամական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար զիրենք ներկայացնել. նաև իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուժած վնասին 11,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐԻԹԱՅՄ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 500,000 — ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 120,000

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամատրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողը կը դիմէ Ղալաթիա Գօմիսիոն խանի անկիւնն երկրորդ կամարջին վրայ նայող սենեակն, առ ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց։

ԽԱՅԾՂԱՆԻ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԵԱՆՑ

Ամէն լաւ, ամէն ուժգնութիւն, ամէն ազդու է

ԳԵՂԱԴՈՐԾ Ն. ՔԻՈՍՈՒԹՅԻՍԻ

ՊԱՅՄԱԿԱՆ ԽԱՅԾՂԱՆԸ

Այս հեղուկը կը պարունակէ խայծդանի և Պոմ դը Ժոնի ամէն պիտակ և լուծելի տարրերը։ 1873 էն ի վեր նշանաւոր բժիշկներէ կը յանձնարարուի կոծիկի և դիշային ճանապարհաց հիւանդութեանց համար։ ՅԱՐԱՏԵՒ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆ, նոյն իսկ ի պարագային յորում ախտաբուժական ուրիշ միջոցներ ի դերեւ եղած են։

Գործածութեան եղանակ

Կուրծքի, կոկորդի և մզային ճանապարհաց հիւանդութիւնք	Մէկ գաւաթ ջրի մէջ մէկ խասուելի կամ ապուրի գըրդալ	Խմել անօթի եղած ժամանակ կամ ճաշած ա տեն դալ
Որբիւն, եռք	Զուտ կամ խառն	Դուրսէն գործածելի
Սպիտակ հոսանք	Զուտ կամ խառն	Ներանցութեամբ
Շնչափողք	Շոգիով տաքցած	Մխելով կամ փոշիացնելով

Ընդ. կեդրոնատեղի՝ Կեդր. գեղարան Ն. Թէօտորիսէ, Բերայի Մեծ Փողոց 244։
Կը գտնուի նաեւ Կալաթա, Գասթորիսէսի գեղարանը. Պոլիս, Գասապեան գեղարան։

ԿԵԱՆՔԻ ԱՅՄՈՆ և ԳԵՂ ՄԱՔԵՐՈՒ։

ՄԷԼՐՈՔ

ՄԱՔՈՒԵՐՈՒ ՄԻՆ ՀԱՏԿ ՆԱՄՈՒԹԻՒ

Իրապէս իրենց առջի թարմ գոյնին կը դարձնէ ձերմրկած կամ գունաթափ մազերը. Կը դադրեցուցնէ անոնց թափելը. Կը մաքրէ գլուխը, կը վերջացուցնէ թեւերի, ու մազերուն նոր կեանք, աճումն, փայլ ու գեղեցկութիւն կուտայ։
Կը վաճառուի երկու չափով՝ մեծ շիշերու մէջ։
Կ'ստացուի մրցեալանոցը (մնոն է (114 and 116, Southampton Row). Լոնտոնի Էսարիզ ու Կլոս Եցոր։

Կը գտնուի Ն. և Ժ. Դանդիւք եղբարց բրիստանական գեղարանն, Բերա, Մեծ փողոց. Էմբնա Գարօսեան, Աեղիական մթերանոց, Եր. քսէք. ալաբերմ. և Իզիտոր Լապանէլլա, 433, Բերա Մեծ փողոց։

---

46 տարուան յաջողութիւն—39 վարձատրութիւն, որոց 17ն ոսկի միտալ

ICQLÈS

ԱՆԱՆՈՒԽԻ ԱԼԻՔՈԼ

Ամենազգու դարմանն մ'է ծարաստրիեան, սրամտիսի և էլիսա ցաւերու համար ևն։ Անանուխի փայլ ճշմրիտ տալուն է այս, որ հեշտահամ, առողջարար և դիւրագին ըմպելիք մ'է, անհրաժեշտ տաք երկրաց մէջ։ Նմանապէս զգուշութեան զօրեղ միջոց մ'է համաճարակ հիւանդութիւնից համար։
Կը ծախուի ամէն լաւ գեղարանաց մէջ։ ՊԱՀԱՆՋԵԼ Բ/ԶԷԼՍԻ անունն ի Լիոն, Ֆրանսա։

ԳՈՒԻՆ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ

ՐԻԼԱՅԸՆՍ

Ծովային ապահովագրութիւն։ Դիմել առ գործակատարն ընկերութեան, Պ. Ժ. Վ. Ուիթոր, Ուիթոր խան Պահէշ-գարու Պոլիս. կամ Ղալաթիա Մէրթէչպանի փողոց Իզզէթ բաշա խան թիւ 6։ 507

DEUTSCHER Handels-Verein

ԳԵՐՄԱՆ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿ Ի ՊԷՐԼԻՆ

ՅԱՐԴԱՐՈՒՄՆ ԳՈՐԾԱԿԱՆԱՑ, ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ԱՊՐԱՆՔ հանրօգուտ շինութեանց, նախարարութեանց, քաղաքային վարչութեանց համար եւ։
ՇԻՆՈՒԱԾԱՆԻՒԹԻՒՔ երկաթուղեաց։
ՇՈՒՇԵՇԱԲԺ, ջրաշարժ և հողմաշարժ մեքենայք, ջրհանք եւ։
ԵՐԿԱԱԳՈՐԾԱԿԱՆ և ճարտարական մեքենայք։
ԳՈՐԾԻՔ ամէն տեսակ։
ԵԼԵԿՏՐԱԿԱՆ լուսաւորութիւն։
Գերմանական Առեւտրական Ընկերութեան ներկայացուցած հաստատութեանց ապրանաց մանրամասն ցանկերն և ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել առ իւր գործակատարներն ի Կ. Պոլիս.
ՀԻԿԿՕ և Ֆրիէտր ԼԱՒԿԷՐՋՈՒՆԿ
Ֆընտըքլեան խան, 15 և 16, Կ. Պոլիս

ԱՆԱՄՆԱԲՈՅԺ ՄԻՆԱՄ ԷՄԻՐԵԱՆ

Ջիերու, կավերու և շանց հիւանդութիւնները կը դարմանէ և առ ու ծախի ամէն նոյն կենդանեաց առողջ կամ հիւանդոտ լինելն հասկնալուն նշանները կը գտնցնէ։ Պէտք է դիմել Պոլիս Պահէշ-գարու Մէրաւոմիճեան էֆէնտիի դեղարանը, կամ կը բնակարանը Իսկիւսար Պաղարպաշի Հ՚ա-ալէյ փողոց թիւ 24։

Վ. ԱՃԱՌԱՏՈՒՆ Հ. ԼԱՆԺ

24, Բէրլէմպէ գաղար, Ղալաթիա

ԽՈՀԱՆՈՑԻ ԳՈՐԾԻՆԵՐ
(Պղնձէ, մուլտոյ և թաւիծու երկաթէ)
ԽՈՀԱՆՈՑԻ ԶՄԻՆԼՆԵՐ
ԲԼԵԳԻՐԼՈՎ, ՏԱՓՈՅՈՎ, ՎԱՌԱՐԱՆՆԵՐ
Քրիստոֆիլ սկեռչակներ գործեր
ԴԱՆԱԿՆԵՐ
ԱՐՏԷ ՊՂԻ ԿԱՀԵՐ

Զրհանք Հրշէջ գիւրատար մեքենայներ	Ոռոգութեան Գործիներ Առատաձի շատրուաններ

ԵՐԿԱԹԵՑԵ ՄԱՆԻՐ ԳՈՐԾԻՔ
ՇԻՆՈՒԱԾԱՆԻՒԹԻՒՔ

Տատանոց-կշռողք-Յորենի կշռողք

Սառուցի գործիներ — Սառցամաններ	Տուշ — Լոգդրան
Սառուցեալ ըմպելեաց գործիներ	Լավաշ
Գինեաց մամուլներ	Ցորտիներ — Խցադիր մեքենայ

32, Մահմուտիէ փողոց, Ղալաթիա

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ Հ. ԼԱՆԺ

ԳՐԱՄԵՆԵԱԿ

Մովային, բերդային և ցամաքային ապահովութիւն

12 ½ 13, Զինելի խան, Պոլիս

Սուորագրեալք, Տ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ եւ ԹԻՒԼՊԵՆՏՃԵԱՆ, պատիւ ունին ծանուցանել վաճառականաց թէ Ընդհանուր Գործակատար անուանուած են Մանհայմի ՌԷԱՍՍԻՈՒՆՍ ՄԱՐԻԻՍ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ։
Compagnie de Ré-Assurances Maritimes de Mannheim

Այս ընկերութիւն, Պայմանագրութեամբ հաստատագէս կազմուած լինելով ծովային ապահովագրութեանց ուրիշ ընկերութեան մը հետ, ունի ընկերային միացեալ դրամագլուխ մը Փր. 15,000,000
Դրամագլուխ շրջաբերութեան. հանուած 7,500,000
Պահեստի դրամագլուխ 775,000
Պահեստ սատանեալ վճարելու 1,750,000
Ուրեմն, Մանհայմի Ռէասիւրանս մարդիմ ընկերութիւնն ամէն երաշխաւորութիւն կ'ընծայէ ջրգնեալ, առագաստանաւով, երկաթուղով եւ ներառեալ կամ արտաքսեալ ապրանաց ապահովագրութեան համար։
Ընկերութիւնը նաեւ մասնակից է «ԱՐՔԷԻՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ»
Union pour l'Assurance de Valeurs
և հինգ ընկերութեանց համերաշխութեան ներքեւ,

ՍԲՔ 30,500,000 Ֆրանքի

գրամագլուխ մ'ունին, յանձն կ'առնու ապահովագրել ամէն տեսակ արժէք, արծիթեղէն, կտրոն, պանքնոտս, գոյարեղէն եւ, որք կը զրկուին թղթատարութեան և սուրհանդակաց միջոցաւ։
Այլ ընկերութիւններ կազմով ընկերութեանց անուանքն տպագրեալ են ապահովագրութեան մուրհակաց վրայ։
Ընկերութեան Վարչական խորհրդոյ անդամք են։
Թ. Էլքհարտ, նախագահ Վարի հանեական Պանքային
Ֆ. Ինկլհարտ, նախագահ
Շ. Ֆունք, անօրէն Վարի հանեն. Պանք
Ա. Հարգուէնսիս, հիւպատոս Հոլանտայի
Տր. Ֆ. Հէնդ, անօրէն հանեն Գրաբի Պանք.
Շարլ Բայս, հիւպատոս
Ֆ. Միրիս, երեսփ. Գերմ. դեր-նախագ.
Տր. Ռ. Եդայնոր, նախագահ Վիւրմէմպէրգի Ֆէրայնն Պանքային
Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալութեան գրասենեակը։ Պայմաններն և գներն յոյժ չահաւէտ։
Գոփէր-Լոպէմպէրէր, Հ. Օպէռ, փոքրագէտ Վէրիգասի ծովային գործոց գրասենեակին, Սարեդոյը խան, 6, Կալաթա։
Ընդհանուր գործակատար
Տ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ եւ Մ. ԹԻՒԼՊԵՆՃԵԱՆ

Յ. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ
Ա.ԶՄԱՏՈՒՆ
Ի ՊԱՅՏԶԷԼ ՀԱՄՈՒԶ

ՖԻՆ ԱՆՃԵԼԱՐ ԵՕԳՈՒԵՈՒ Կ. ՊՕԼԻՍ

Սոյն կոչնական մէջ ամէն տեսակ գիրքեր և տուփարներ կը կազմուին չափաւոր գիներով։ Կազմատունը ունի եւրոպական ընտիր գործիներ նորագոյն կատարելութեամբք շինուած, և կարող է ամէն տեսակ գիրքեր պատրաստել յոյժ ընտիր և հաստատուն կազմով։

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ
Ընդ. Հէջ. Ասէլեց, Կ. Պոլսոյ Ա Օրեայ
ԹՈՎՄԱՍ ՈՒԻԼՍՐՆ
ՈՐԴԻՔ ԵՒ ԸՆԿ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալլանս	2,000	Լէգանդօ	4,500
Անձէլօ	3,000	Պարէնկօ	4,300
Արկօ	1,300	Պորտսիֆ	2,500
Պասսանօ	3,500	Պէլը	2,000
Գոլամիրնօ	2,200	Նէրօ	2,000
Պրավօ	2,000	Օթէլլո	5,000
Դէլրը	2,600	Օլդանոս	3,000
Գարիբաս	2,500	Օդրանգ	4,500
Գամէս	2,400	Օդդ	2,000
Գաղտ	2,000	Բասիֆիք	1,200
Գօմ	2,700	Բայերոն	3,200
Տիռս	2,500	Բասդեր	1,700
Տօմինօ	1,800	Բիդդ	2,800
Էրաբօ	2,600	Փիաթթ	4,400
Տրադ	2,600	Փիանոս	3,200
Թալքօն	800	Բոլդ	3,000
Թիռոս	1,700	Բօմանս	5,500
Յայմինկ	1,600	Բամէս	3,500
Կապիէս	5,500	Պայէրնս	4,000
Կիդանս	2,200	Պաքֆս	2,000
Կոդ	1,800	Միլվիս	2,000
Կրօսնս	2,200	Մորէնդ	4,300
Հանկ		Թասսս	1,200
Հէրս	2,000	Թ. Ուիլսն	3,000
Հիտալկս	3,000	Թիկեր	1,300
Հիւմպերդ	1,200	Թօրէսս	2,800
Ձիրս	2,300	Ռանդ	3,600
Ռէլրս	2,000	Եէսոս	1600
Ռօզեր	2,200	Զէարդ	3,000
Լէս	2,000	Զէրս	41,0

Սուէրնս շոգենաւը, նաւապետ Ռոմբրս, ընդհանուր վաճառքով Հալէպն ասա հասած է։
Ուղեւորներու համար ամէն դիւրութիւն կը ընծայուի
Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ
ՖՐԷՏԵՐԻՔ ՀԻԼՏ ԵՒ ԸՆԿ.
Գործակալ
Թիւ 17-18, Ֆիւշիւք Միւլէթ
Բաբա Ղալաթիա
514

ՄԱՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԼԻՎԷՐՊՈՒԼ և Մ'ԷՆՔԻԷՐԼԷՆ ԴԷՊ- ԲԱՌՆ ԸՆԴՈՒՆԱԾ

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Գանոքաս	4200	Գիմրաք	3000
Ֆէրոս	4000	Սասրիս	3000
Օսմանիի	4000	Նէրքիս	3000
Սէասոգրիս	3250	Բէրա	3000
Թիրա	3250	Լօգիա	800
Մակասաք	3250	Գիրնատ	800
Մարիսթիս	3250	Գէնոլ	700

Բէր- շոգենաւը, նաւապետ Ֆորիպրը, Օսմանցէն ասա հասաւ և ի մօտոյ Լիվերբուլ պիտի մեկնի Մայրոյի համար։
Մարիսթիս շոգենաւը, նաւապետ Օզպրն սեպտ. 6ին Լիվերբուլէն ասա կ'ելլասուի ընդհանուր վճռաքով։
Դիմել առ Թ. Ռ. ՈՒԻԹԻԼ և ԸՆԿ
Մէյսանպրգ փողոց,
Ուիթիլ խան
ՀԷՅՄՍ ՄՈՒ և ԸՆԿ
515 31, Հէյմս Սդրիթ, Լիվերբուլ

ԲԱԲԱՏԱՆԻ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԼԻՎԷՐՊՈՒԼ, Մ'ԷՆՔԻԷՐԼԷՆ և Օսմանիի դէպ- հանանաստանի բառը

Անուանք	Թոնոյ	Նաւապետք
Ալա Սոֆիա	3,000	Պէքիր
Աստրաս	2,500	Բոնճիլ
Աղբատրա	2,500	Գրուիչանք
Լազարիա	2,500	Սուիլիա
Մասեռանու	1,500	Մարլ
Բուսիլիա	2,800	Յոթրբէրի

Ալա Սոֆիա շոգենաւը Պաղտուէն ասա վերադարձաւ։
Պրէմնիա շոգենաւը սեպտ. 8ին Օսմանցէն պիտի վերադառնայ և վերստին Օսմանա պիտի ուղեւորի։
Բասիլիա շոգենաւը սեպտ. 7ին Լիվերբուլէն ասա պիտի գայ և 10ին պիտի ուղեւորի Տրապիզոն և Պաղտատ։
Ընկերութիւնն օրինաւոր գներով վաճառք կ'ընդունի Միջերկրական երկիրներու և Յունաստանի համար։
Ամէն գիւրութիւն և հանգստութիւն կը տուին ուղեւորաց։
Դիմել առ ԴԱՆԻԷԼ ԲԱԲԱ ԵՒ ԸՆԿ.
515 Գործակալ

ԳԻԻՆԱՐՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ՅԱՒԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Օրէ- ամիսը բանի մ'ընդ ուսուցիչ կը բառն Լիվերբուլ և Մ'ԷՆՔԻԷՐԼԷՆ ԴԷՊ.

Ուղեւորք և ապրանք կ'ընդունուին Նիւ Եորքի, Պոսթոնի, և Միացեալ Նահանգաց ու Գանատայի ամէն կողմերուն համար, Նմանապէս Հալիֆ, Ռուէնի, Բարիզի, Լիմոնտոնի, Կլասկոյի, Մանչէսդրի, Պրատֆորտի եւ եւ համար։
Ուղեւորաց համար ամէն դիւրութիւն կ'ընծայուի։
Ամէն շոգենաւու մէջ կայ կին բժշկուհի մը
Ընկերութեան շոգենաւերը նշանաւոր հանգիստացան են իրենց հանգստաւէտութեամբ և կանոնաւորութեամբ։
Բէօրբ շոգենաւը, նաւապետ Ճոնէս, ասա հասաւ և սեպտ. 4ին Լիվերբուլ պիտի ուղեւորի Զմիւռնոյ համար։
Ակէբօ շոգենաւը սեպտեմբեր 16ին ասա կ'սպասուի։
Գործակալ՝ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՈՒԻ
Թիւ 1 Իշիքք Հաքի
511 փաշա խան Ղալաթա

ԻՏԱԼԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅՏՆԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՒԹԵԱՆ

Ն. ԲԱՔԻ. ԵՒ ԸՆԿ.

Մ'ԷՆՔԻԷՐԼԷՆ և ԲԱՔՈՒ ԴԷՊ- ԿԱՆՈՆԱՒՈՐԱԿԱՆ ԲԱՌՆ

Սամսոն, Տրապիզոն և Պաղտատ երթալու յառաջիկայ շոգենաւն է Մինչեւ որ սեպտեմբեր 2ին Մարսիլիայէն և սեպտեմբեր 3ին Կ. Պոլսէն պիտի մեկնի։
Մարսիլիա երթալու յառաջիկայ շոգենաւն է Անգարան որ պիտի մեկնի սեպտեմբեր 6ին։
Ուղեւորաց և ապրանքի համար
Նաւագրէքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար
Դիմել առ գործակատարն
ԹԻՆԵՒՈՒԹ ԲԸՊՈՒԼ
Թիւ 17-18 Ֆիւշիւք Միւլէթ
514 Մահմէտ փողոց, Թիւ 141

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ՅԱՒԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Օրէ- ամիսը բանի մ'ընդ ուսուցիչ կը բառն Լիվերբուլ և Ալեքսանդրիա դէպ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալէքսերան	2500	Յայմանեան	3700
Ալզասիան	2500	Յայմանեան	3700
Անասպաչեան	2500	Յայմանեան	3700
Ամերեան	2500	Իպերեան	5500
Աղաղեան	3700	Իպերեան	5500
Պավարեան	6000	Իպերեան	5500
Պուլիարեան	6000	Լէսպեան	2200
Քասթիլեան	800	Լիսբոնեան	2500
Սայրենան	2000	Լիսպոն	800
Տուրոյ	700	Օբրիթոյ	700
Էմբրան	3700	Բէրեան	3800
Ֆրանսիան	3700	Վալենսիան	6800
Ֆրանսիան	3700	Վիրջինեան	6800

Ուղեւորներու համար ամէն դիւրութիւն
Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ
ԷՏՈՒՈՒԱՐԴ ԼՈՖՈՆԹԻՆ
Գործակալ
Թիւ 34, 35, 36, Եէնի Միւլէթ խան, Ղալաթիա
Նաւատերք, Պարոնայք Ֆրէս, Լէյանա և ընկ.
Լիվերբուլ
Գործակալներնիս
Կ. Պոլիս, Եուսուֆ Լաֆոնդ էֆ.
Ճիսրաղդար, Պ. Պ. Քարվէր Եղբարք
Ալեքսանդրիա, Կ. Լ. Վասիան և ընկ.
Մարդա, Ռ. Քասիլիրի.
Շերա, Ա. Մ. Մավրոկօրդատոյ.
Զմիւռնիա, Պ. Ալեքս և ընկ.
512

ՏՍՄՆ ՏԱՐՈՒՈՅՆ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆ

ՄԻԱՋԱՏԱՊԱՆ ԵՒ ԱՆՈՒՇԵԱՀՈՏ

ՃՇՄԱՐԻՏ ՓՈՇԻ

Սենեկաց եւ զգեստուց համար

Ա. ՄԻԼԱԴՈՎԻՉ
Ի Սմիւռնէ (Դամլամբա)

Կեդրոնատեղի ի Կալաթա, Մոմ-Հանէ Լոյտ խան, 2։

Ապրանատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ, ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՈՒՍԱԳՐՈՒ

ԵՐԿԱՆԱՊԷՍ առաջին կարգի և զուտ սրբ պատէ, կրելով ՍԻՏՆԷՅ ՆՕՈՒԻԼ նշանը։
Կաշիէ ՓՈԿԵՐ ամէն մեծութեամբ, մեքենայներու համար։
ՌԵՏԻՆԻ իւղ մեքենայից համար։
ՄԱՀՃԱԿԱԼԻՔ երկաթէ և արոյրէ։
ՄԱՄՈՒԼԻՔ ընդ օրինակութեան։
Զանազան տեսակ ԳՈՒԲԻՆԵԱԼ, առ արկայք։
Անգլիական ԹԱՆԱՔ տպագրատանց համար։

ՍԻՏՆԷՅ ՆՕՈՒԻԼ ԵՒ ԸՆԿ.

Վաճառական և ընդհանուր գործակալք
ՅԱՆԶԵՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԵԱՆ
Գէորգ պէյ խան, Եիւբսէք Գալաթրամ
Ղալաթիա, Կ. ՊՈԼԻՍ

Միակ կեդրոնատեղի
ՄԻԼԱՆԳԵՐԻ ԳՐԱՄԱՐԱՆԵՑՈՅ
Որոնցմէ կը գտնուին կրպակ և խարտիսներ

Գնողաց համոզման համար մեր վաճառատանց մէջ կը գտնուին վկայագրեր Եվկրական մէջ եղած փորձերու ապացոյցներ։

ԲԼԱՔԷ ՍՐԾԱԹԵՂԷՆՔ

Ամէնէն հուսկասոր գործարանէն

ԱՕՆ ՆՕՈՒԻԼ ԵՒ ՈՐԳԻՔ

ԱՄԵԼԻՔ, ՄԱԿԱՏՔ ԵՒ ԶՄԵԼԻՔ
Նոյն վաճառատան

ԲԵԳԻՐԼԻ ԼԱՄԲԱՐՆԵՐ
Նոր կատարելագործութեամբք շինուած, երկու լոյսով

Վաճառատունս յանձնարարուղչէլով կը գտնուի ամէն տեսակ ապրանքներ ապպրել։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴ ՄԷՋ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՔԻՒԶԻԿՈՒ—ՋԷՔՄԷՃԷԻ

Սկսեալ ի 1 Ապրիլի (Ն. Տ.) 1886, մինչեւ ցնոր տնօրինութիւն

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ՔԻՒԶԻԿՈՒ—ՋԷՔՄԷՃԷ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՅ

	4	6	8	2	10	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	42	44	46	48
	Առաւօտ												Իրիկուն											
	ժ.	վ.	ժ.	վ.	ժ.	վ.	ժ.	վ.	ժ.	վ.	ժ.	վ.	ժ.	վ.	ժ.	վ.	ժ.	վ.	ժ.	վ.	ժ.	վ.	ժ.	վ.
Կ. Պոլիս	6 30	6 58	7 22	7 45	8 12	8 40	9 10	9 44	10 20	10 48	11 22	11 50	1 32	2 21	2 49	3 23	3 51	4 25	4 49	5 22	5 52	6 20	6 39	7 20
Գում—գարու	6 39	7 07	7 31	7 55	8 21	8 49	9 19	9 53	10 29	10 57	11 31	11 59	1 41	2 30	2 58	3 32	4	4 34	4 58	5 31	6 01	6 29	6 49	7 29
Եէնի—գարու	6 43					8 53	9 23		10 33	11 01	11 35	12 03	1 45	2 34	3 02	3 36	4 04	4 38	5 02	5 35	6 05		6 53	7 33
Տալուա փաշա																								
Սամսթիա	6 49					8 59	9 29		10 39	11 07	11 41	12 09	1 54	2 40	3 08	3 42	4 10	4 44	5 08	5 41	6 11		6 59	7 39
Եէնի—գուլէ	6 53	7 16	7 41	8 05	8 29	9 04	9 32	10 01	10 43	11 10	11 45	12 12	1 54	2 44	3 11	3 46	4 13	4 49	5 11	5 46	6 14	6 38	7 02	7 43
Մարդրիգիւղ	7 04	7 28	7 53	8 49		9 46			10 55		11 58				2 56		3 58		5 01		5 58		6 50	
Ամ Սիֆիանս		7 37	8 02	8 31		9 25			11 04		12 08				3 05		4 07		5 10		6 07		7	
Քիւշիւք Զէք				8 40							12 16												7 08	

ՔԻՒԶԻԿՈՒ—ՋԷՔՄԷՃԷԻՆ Կ. ՊՈԼԻՍ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՅ

	3	5	7	9	11	13	15	17	19	21	23	25	27	29	31	33	35	37	39	41	43	45	1	47
	Առաւօտ												Իրիկուն											
	ժ.	վ.	ժ.	վ.	ժ.	վ.	ժ.	վ.	ժ.	վ.	ժ.	վ.	ժ.	վ.	ժ.	վ.	ժ.	վ.	ժ.	վ.	ժ.	վ.	ժ.	վ.
Քիւշիւք Զէք		6 21												2 12									6 25	
Ամ Սիֆիանս		6 30		7 44		8 40			9 39					2 21		3 23		4 25		5 22		6 15	6 36	
Մարդրիգիւղ	6 42	6 40	7 27	7 54		8 50			9 49					2 31		3 33		4 35		5 32		6 25	6 49	
Եէնի—գուլէ	6 24	6 52	7 39	8 06	8 34	9 04	9 38	10 01	10 44	11 46	11 44		1 26	2 45	2 43	3 17	3 45	4 19	4 48	5 16	5 46	6 19	6 38	7 03
Սամսթիա	6 28	6 56	7 43	8 10	8 38	9 08	9 42		10 48	11 20	11 48		1 30	2 49	2 47	3 21	3 49	4 23		5 20	5 50			7 48
Տալուա փաշա																								
Եէնի—գարու	6 34	7 02	7 49	8 16	8 44	9 14	9 48		10 24	11 26	11 54		1 36	2 25	2 53	3 27	3 55	4 29		5 26	5 56			7 24
Գում—գարու	6 38	7 06	7 53	8 20	8 48	9 18	9 52	10 10	10 28	11 30	11 58		1 40	2 29	2 57	3 31	3 59	4 33	4 57	5 30	6		6 28	6 47
Կ. Պոլիս	6 46	7 14	8 01	8 28	8 56	9 26	10		10 18	10 36	11 38	12 06	1 48	2 37	3 05	3 39	4 07	4 41	5 05	5 38	6 08	6 36	6 55	7 20

Փոքր ծարերն անփարիր կ'ընդունուին ամէն կառախմբի մէջ, իսկ մեծ ծարքը Պոլսէն Մաքրի գիւղ կամ աւելի հեռի կայարանաց միջեւ բանող կառախմբոց միջեւ Թիւ 1 և 2 կառախումբերն ունին Ա. Բ. և Գ. կարգի վագոններ. միւս կառախումբերն ունին միայն Բ. և Գ. կարգի վագոններ։